

New-York. — Wagner newyorki demokrata szenátor törvényjavaslatot terjesztett be, amely elrendeli, hogy 1939 és 1940-ben 10-10 ezer németországi menekült gyermeket engedjenek be az Egyesült Államokba. Minden olyan gyermekért, amelyik nem töltötte be 14-ik évét, egy magán-személy, vagy egy komité vállalja a felelősséget, hogy nem esnek a köz terhére. Az American Federation of Labour Miámban tartott ülésén határozatot fogadott el, amelyben Wagner javaslatát üdvözli. Ugyanakkor az Industrial Organisation elnöke, L. Lewis, Washingtonban tartott beszédében szintén sikrászálta Wagner javaslatát mellett.

Köztársaság. — A péntek esti istentisztelet alatt a közigazgatási zsinagóga egyik sarkába bombát helyeztek el, amelyet még mielőtt felrobbant volna ártalmatlanná tettek s ezáltal nagy szerencsétlenséget hárítottak el. Rövid idővel ezután egy bomba, amely nagy kárt okozott. A rendőrség szigorú vizsgálatot indított be.

Dublin. — Dublin városában a zsidók bojkottálására szóló falragaszok jelentek meg. Az antiszemita igazgatást a német propaganda minisztérium egyik tisztviselőjének Dublinba való érkezésével hozzák összefüggésbe. Ennek a tisztviselőnek a kezdeményezésére folyóiratot indítottak most be a „kereskedők és kiskereskedők védelmére”, a lap azonban főleg antiszemita igazgatásra szolgál. A közép-ostályi elemet egyénileg is felszólítják a zsidók bojkottálására.

Amszterdam. — Hintzen asszony, egy nemzsidó holland földbirtokos Rotterdam melletti birtokát a zsidó menekültügyi bizottság rendelkezésére bocsátotta és a bizottság új hátsára telepet létesít a birtokon. Egyidőre jelenléte szerint a rotterdami menekültügyi táborban tartózkodó németországi menekültek száma 1100.

Páris. — Párisba érkezett jelentés szerint az elmúlt hetek során három volt zsidó egyetemi tanár koncentrációs táborba szállították be. Az üldözöttek: Ernst Hellingner professzor, a frankfurti egyetem, Rosenthal professzor, a heidelbergi egyetem tanára és dr. Robert Remak, a berlini egyetem volt docense. Mindhárom jeles matematikusok. — Párisból jelentik, hogy a Barcelonából Franciaországba önként menekültek között számos zsidó is van, akik Perpignan-ban koncentrációs táborba szállították. Párisból zsidó delegáció utazott Perpignanba, hogy első segítségben részesítse az ottlevő zsidó menekülteket. A delegációban részt vesz a madridi zsidó hitközség egyik előljárója is.

Jeruzsálem. — Egész Palesztinában, az összes városokban és falvakon fák ültetésével ünnepezték meg a fák ünnepét. Judea hegyeiben erdő ültetést kezdtek meg, az elmúlt három év zsidó hőseinek emlékére. A faültetési ünnepélyeken résztvettek az ország zsidó intézményeinek vezetői is. Chantában a zsidó kolonisták ünnepélyén résztvettek a szomszédos arab falvak felcsoportjai is. Ők is ültettek néhány fát és horatínocot jártak a chalucokkal.

Washington. — Smathers szenátor törvényjavaslatot terjesztett be a szenátusba, amelynek értelmében Amerika megengedné a 65 évét betöltött menekülteknek, hogy az Egyesült Államokba bevándoroljanak az a feltétellel, hogy ne üzennek hasznát hajtó foglalkozásokat és ne szoruljanak közsegélyre.

Tel-Áviv. — A tel-avivi városi tanács elhatározta Pincas Ruthenberg mérnöknek Tel-Áviv díszpolgárává választását. A Keren Kajmetch tervbe vette, hogy a hatvanadik életévét betöltött Ruthenberg tiszteletére erdőt fog ültetni.

Bécs. — A hivatalos „Wiener Zeitung” rendeletet közöl, amelyben többek között arról van szó, hogy Búrcel helytartó hozzájárulásával a következő egyesületeket feloszlatták: az ausztriai zsidó frontharcosok szövetségének gráci csoportja, a Hakkon turisztikai és sí-egyesület. A feloszlátott egyesületek vagyonát elkobozták.

— A JUGOSZLAV IGAZSÁGÜGYMINISZTER LÁTOGATÁSA DR. ALKALAY FŐRABBINÁL. Ruzic igazságügyminiszter, az új Cvetkovics-kormány tagja, hivatalos látogatást tett dr. Isak Alkalay főrabbinnál, a jugoszláviai zsidóság vallási vezetőjénél az új kormány megalakulása alkalmából. Az igazságügyminiszter hosszabb ideig időzött a főrabbinnál, akivel beható tanácskozást folytatott.

— INTERNALÓTÁBOR VAR AZ OLASZ ZSIDÓSÁGRA. A délolaszországi partvidéken azon külföldi zsidók számára, akik március 12-éig nem tudnak eleget tenni az olasz kormány kiutasítási parancsának, koncentrációs tábort állítanak fel. Ugyanakkor a hatóságok mind nagyobb nyomást gyakorolnak a zsidókra, hogy még március 12-ike előtt hagyják el Olaszország területét. A külföldi zsidókat beidézik a rendőrségre, ahol kivándorlási tervük után érdeklődnek és nyomtatékonan felkérlik őket, hogy két héten belül hagyják el az országot. Csak rendkívüli esetekben hajlandók megadni a március 12-iki kegyelmi halasztást. A zsidó menekültügyi tanács ismételt közbenjárására a francia konzulátusok és a római francia nagykövetség megígérte, hogy leegyszerűsítik és meggyorsítják az Olaszországból kivándorolt külföldi zsidók számára a beutazási vizumok megszerzési eljárását. Eddig az átutazási vizumok kérvényeit Párisba továbbították, ami által néhány hetes késedelmet szenvedett azok kiadása. — Hogy az olasz hatóságok milyen szigorúsággal kezelik a kiutasítási rendelet utasításait, számtalan hontalan zsidó kiutasítási esete bizonyítja, akik az olasz hadseregben katonai szolgálatot teljesítettek. Így a német zsidó Edmund Rosenbaum orvost, aki egy évvel ezelőtt elvesztette német állampolgárságát és néhány hónapig mint hontalan katonai szolgálatot teljesített az olasz hadseregben, majd beosztották az egyik katonai kórházhoz, most ugyanaz a sors érte, mint a többieket, akiket kitétek a hadseregből és március 12-ig el kell hagyniuk az országot. — Egy széférd zsidókból álló küldöttség El Malieh vezetésével Rhodos szigetére utazott, hogy az ottani zsidó közösség helyzetét tanulmányozza és megvizsgálja annak a három ezer zsidónak a kivándoroltatási lehetőségét, akik a rhodosi kormányzó rendelkezésére állnak, hogy a rhodosi kormányzó rendelkezésére álljanak, hogy a rhodosi kormányzó rendelkezésére álljanak, hogy a rhodosi kormányzó rendelkezésére álljanak.

— A SZÓFIAI RENDŐRSÉG CAFOLJA A HATEZER KÜLFÖLDI ZSIDÓ KIUTASÍTÁSÁRÓL SZÓLÓ HIRT. Néhány nappal ezelőtt az a hír járta be a világsajtót, hogy a bulgáriai hatóságok hatezer külföldi zsidót utasítottak ki. Ezzel kapcsolatban a szófiai rendőrfőnökség a következő cáfoló nyilatkozatot adta ki: „A külföldi lapok és rádió-állomások által közölt hírek, melyek szerint a bulgár rendőrség az utóbbi 14 nap alatt hatezer külföldi zsidót utasított ki, nem felelnek meg a valóságnak. Egész Bulgáriában mindössze 2300 külföldi zsidó él, ezek közül január elsejétől mostanáig mindössze 34-et utasítottak ki illegális tartózkodás miatt.”

— 87.000 ZSIDÓ LAKIK SZLOVÁKIÁBAN. (Pozsony). A múlt év végén eszék között népszámlálás adatait csak most közlik. A szlovenszkozi lakosságából, amelynek száma 2.709.000, — 87.487 a zsidó, ami 3,23%-nak felel meg. Ezek közül 29.928 vallotta magát zsidó nemzetiségűnek.

BUN DE IMPRIMAT.

„GRAFICA”, ORADEA

A MAGYARORSZÁGI ÚJ „ZSIDÓTÖRVÉNY” ELOTT

Két hirtorsos találkozik a budapesti Andrásy uton. Megkérdezi az egyik a másikat: — Na hogy vagy? — Egyre jobban. Még egy zsidójavaslat és mi leszünk többségben.

ROSSZ ÜZLETEMBER Nemrég egyik bankban az a hír terjedt el a bankvezérrel, hogy baleset érte és halálán van. Egyik igazgató azonnal taxiba ült és a vezér lakására hajtott. — Miben lehetek szolgálatodra? — kérdezte a bankvezér, természetesen makkegészségesen. — Kérlek — hebegte az igazgató — azt mondták benn, hogy halálaton vagy. — Rossz üzletember vagy — mondta hideg fölényvel a vezér — mert egy jó üzletember sohasem tévesztí össze a tényeket a pággyakkal.

NAGYAPANAK MÁR JÓ Székesfehérváron két zsidó polgártárs beszélget. Az egyik aktív zsidó, a másik késon kiér. — Na — mondja az aktív — hiába tértél ki, a második zsidótörvény visszacsapott közénk. — Nem egészen úgy van — mondja a másik — mert a helyzet az, hogy apának rossz vagyok, de nagyapának már jó leszek.

MINDEN KIDERÜL A nagybeleg feletti konziliumot tartanak az oroszok, a házióros hivta őket össze. — Öszintén szóloa — mondja az egyik professzor — nem tudom megállapítani, mi a baja a betegnek. — En sem — mondja a másik professzor — na és mit gondolt ön, háziórosos ur? — Kérem — mondja a háziórosos — én azt hiszem, hogy minden kiderül majd a boncolásnál.

A KUTATÁS EREDMÉNYE A frissen kinevezett magasállású ur hazakerkzik és a felesége megkérdezi: — Nos, megbízhat-e egy tudóst, hogy az ősei-det kikutatassa? — Igen. — Kikutatja? — Igen. — És mit fizetnél neki? — Huszezer lejt, hogy ne árulja el senkinek.

HABORUS TÖRTÉNET Még a háboruban történt, hogy a gránátok és srappelvek teljesen elpusztították egy galicai falut. Mikor az orosz erőd elcsúszott, csak pusztulást és romokat találtak, a romokon pedig egy bánatbaborult szakállas zsidó.

— Hören Sie — fogta állon egy főhadnagy a zsidót — mi itt ma az erodes ur tiszteletere egy nagy vacsorát akarunk rendezni. — Igenis, főhadnagy ur. — Nem igenis, hanem idefigyeljen. A győzelmi hangulaton kívül a vacsorához mindenünk megvan, csak pezsgőnk nincs. — Érttem, főhadnagy ur, csak pezsgőjük nincs. — Nahát. Ma este nekem tíz üveg pezsgő kell, érti? — Érttem. — És ezt a tíz üveg pezsgőt magának kell előteremteti. Vagy tíz üveg pezsgő, vagy huszonöt bot, érti? — Érttem, főhadnagy ur. De hát tessék itt szétneznii, rommá van löve az egész falu. — Nem érdekel. Tíz üveg pezsgő, vagy huszonöt bot!

A főhadnagy nem gondolta a egészet komolyan, tudta, hogy lehetetlen kiván a szegény zsidótól, de a zsidó komolyan vette és este ott volt a táltori asztalon a tíz üveg pezsgő. Legjobban a főhadnagy volt meglepve és első meglepetésében összevissza csoklotta a zsidót. — Kedves barátom — kérdezte tőle aztán — hát ezt hogy csinálta? — Lieber Herr Oberleutnant, mein Gewöb können Sie zusammenschlessen, aber mein Geschicht nicht.

NÉPÜNK

Director și Șefredactor: Wasserstrom Sándor REVISTA EVREIASCĂ Redactor responsabil: Leitner Zoltán

Az egész ország ünnepelte az alkotmány évfordulóját

Február 27-én az egész országban nagyarányú ünnepek folytak le az egy évvel ezelőtti Öfelsége által szentesített új alkotmány évfordulója alkalmából. Zászlóerdő és az ország minden lakosságán spontán lelkesedés bizonyította, hogy reményteljes korszak kezdetét hozta az egy év előtti elaportörvény utolsó, amely egy boldog kor hajnalát jelentette és jelenti ma is minden román polgár előtt. Különösen kiemelkedő esemény volt az alba-juliai gyűlés és Armand Calinescu miniszterelnökhelyettes nagyszabású beszéde, amelyre Öfelsége, II. Károly király hatalmas, lelkesítő és optimizmustól duzzadó beszédet tartott, amely rendkívüli visszhangot keltett belföldön és külföldön egyaránt.

Calinescu miniszterelnök-helyettes beszéde az Ürökösök előtt

— Ma egy éve, itt a trónteremben várta a kormány és az Udvar a Semmitőszék bírának bizottságát, akik a népszavazás eredményét adták bírál. Négy millióháromszázezer hang, vagyis a szavazásra jogosultak kilencvenkilenc százaléka csatlakozott lelkesen Felsőged új alkotásához. A királyi kezdeményezés így mély visszhangra talált a népben.

A válságos órában az ország egyértelmű volt abban az értelemben, hogy a helyzet megoldása csak a Koronától indulhat ki. A királyi kezdeményezés monarchiának alapjelveinek hangsúlyozását jeleníti. Így felelevenedett régi nemzeti hagyományunk s történelmünk hosszú tapasztalata mutatja, hogy ebben van nemzeti állami életünk legnagyobb kezesége.

Modern államunk első alakja és függetlensége I. Károly király alkotása. Az ország egysége és szociális felszabadítása I. Ferdinánd király munkája. A szétbomlási törekvések megállítását és a Nemzeti Ujjazulés nagy műve Felsőged alkotása. Így nemzeti történelmünk fejlődésének minden kiemelkedő cselekedetén ott van a királyság pecsétje. Ma az Uralkodó hangjával maga a nemzet beszél, Ebben a mostani órában ismét a királyság egy nagy cselekedetét ünnepelem.

Öfelsége a király beszéd

Calinescu miniszterelnök-helyettes beszédére Öfelsége a király az alábbi mélyen-szántó és rendkívüli jelentőségű beszéddel válaszolt:

— Küldöm szavam mindenekelőtt népemnek, amelynek megköszönöm ezt a meghatározó választást, amelyet a most egy éve, az ország megmentésére és ujjászervezésére fel-szólító hívó szavamra népszavazással válaszolt. Köszönöm azt a választ, amely meg-szorozta erőmet és megnövelte erkölcsi öntudatomat, hogy megvalósíthatom a nemes ügyet, a román belső rendnek új, egészséges-ebb alapokra való helyezését. Ezután kö-szönöm szavamot azokhoz a férfiakhoz in-tézend, élükön a pátriárka Öszentségével, aki nem ismert nehézséget és egy pillanatig sem habozott, midőn az ujjászulés nagy munkája megkezdődött. A múlt év mérlege, melyet a miniszterelnökhelyettes ur szép beszédeben felsorakoztatott, megmutatja, mit lehetett tenni aránylag rövid idő alatt az állam megmentésének határozott szándéka segítségével. Az állam ebben az új értelemben már nem egy elrontott közigazgatási fogalom, hanem a nemzeti közösségnek leg-főbb összetevője a belső érdekek hivatalos megnyilatkozása, az állam ma a megszerve-zett nemzet. Az a mérleg, amelyet ma nekem elmondtak, pozitív és a ma még alig érez-hető ereje a jövőben csak növekedni fog. Az új generáció, amelyet Románia ma-gasabb érdekei tudata fűtött, ezért tudta megvalósítani célkitűzéseit és tudott dolgo-zni meggyőződéssel az ország emelkedéséért és fejlődéséért. En, aki felelősségteljes ör-helyenről pillanatról-pillanatra megigkiser-tem ezt a munkát, jobban meggyőződtem, mint bárki, az elöszött erőfeszítésekről, de éppen nekem kötelességem ma leszöze-nni, hogy ezek az erőfeszítések csak a kez-detet jelentik, a szilárd alapot, melyre a nemzetileg ujjászulített Románia felség-s épülete felépül. Kimondhatatlan meglege-

déssel állapítottam meg, hogy az a lelkesedés, amely az új alkotmány megszavazása-kor tapasztalható volt, újra bebizonyította azt a bölcseséget, amelyet a román nemzet a századok során az állammentés nagy pillanataiban tanusított. Ebben a kollektív bölcsességben, a nagy pillanatoknak ebben a felismerésében bizakodtam és bizakodni fogok mindig, szüntelen munkában, mikor lelkemnek legtisztább gondolatát akarom megvalósítani: odahelyezni hazámat, a civi-lizált világnak arra a helyére, amely őt meg-illeti.

Uraim! Ezen a napon üdvözölhetem szemközt a nemzet magasabb fórumainak

összes tagjait. Szabaim, melyeket ma mon-dok, hogyha az összes román lelkekhez el-jutnak, eljutnak önközös is, akiknek először adatott meg a szent kötelesség, hogy mint a termelő örök képviselői, fenntartsák a lel-kekben a jobb jövő hitét.

Örizzkedjünk a múlt hibáitól. Szemeink-et a jövő céljaira kell szegezniünk. Hosz-szas küzdelem után meg tudtuk valósítani a nemzeti egységet. Ennek a szent egysé-gnek élme kell és ki kell terjeszkednie. A jelen pillanatban csak másodrendű fontossá-gu az egyén, mert szemünk előtt egy elo le-beg, a nemzeti érdekek mindenek felett.

Uraim! Beszédemet a megelégedés sza-voival kezdem és ugyanúgy végzem. Dicsér-nem kell a helyettes miniszterelnök ur emel-kedett hazafias szavait és ma, a nemzeti ujjászulés nagy napján hozzáim intézett meleg megnyilatkozásokat. Az ünnepnapok az öröme és a lelki emelkedettségnek nap-jai, de az erkölcsi elhatározások napjai is kell, hogy legyenek. Megörizzük a jövőre mindazt, ami a multunkban jó és egészséges volt. Ezzel tartozunk öseinknek. Nem öm-magunkért és nem a mai napért élünk. A cél a jövő, a haladás, ezeknek kell szentelnünk-életünket és egész munkánkat. Ne alkossunk veszendőt, hanem olyat, ami nem rész el, hanem megmarad az idők végzetéig. Az örökérválóságnak szimbolusmat a mi gyer-mekeink. A mi örökérválóságunknak szim-bolusmat pedig Románia. Fel tehát hittel a munkára, szeretettel hazánkért, Eljen Romá-nia öröks és természetes határai között! Az uralkodói szavakat lelkes taps és él-vezés vihára zárta be.

Hat vaggon pászkát és 3000 kiló husvétli zsirt küld a romániai zsidóság a szenvedő bécsi testvéreknek

Beszélgetés Citron Benjámín orth. irodai alelnökkel

Medgyes. — Lapunk legutóbbi számában megemlékeztünk arról, hogy a nagyváradi hitközség részéről akció van folyamatban, amely azt célozza, hogy a németországi zsidóságot a külföldi zsidóság lássa el ebben a pászkával. Ez annál is inkább szükséges, mert a német kormány nem engedte meg a pászka sültését és azt sem, hogy külföldről megvásárolhassák azt. Csak az út nem gördült akadályokat, amennyiben ingyen juttatják el a zsidóságnak a szükséges mennyiséget. A bécsi Schiff-templom vezetősége és a hitközség elnöksége külön megkereste a romániai hitközségek szövetségét és az erdélyi ortodox Központi Irodát is, hogy a szükséges mennyiségnek egyrészt feleljenek.

Ezzel kapcsolatban vasárnap beszélgetést folytattunk Citron Benjámín központi irodai alelnökkel Medgyesben, aki a folyamatban levő akcióról a következőket mondotta:

— Az erdélyi ortodoxia képviselője, az Iroda azonnal megkezdte az akciót, érintkezésbe lépett az ó-királyságbeli vezetőkkel, Birman Zsigmond volt szenátorral, a bukaresti hitközség elnökével és Niemerover dr. grand-rabbival és megállapodtunk abban, hogy hat vaggon pászkát küldünk el a bécsi zsidóságnak. Ebből a Schiffschul-zsidóságnak, akik a szigoruan vallásos zsidóságot képviselik, mi erdélyiek küldünk két vagont és négy vagont küld az ország többi tartományai-ban lakó zsidóság.

HONNAN VESZIK A SZÜKSÉGES ÖSSZEGETEK?

— Az Iroda körlevelet küldött szét minden egyes hitközségnek, amelyben közlik az akciót, és kéri, hogy minden egyes hitközség, minden kiló pászka után két le pluszt számíson fel, amit minden egyes zsidó szívesen kell adjon, hiszen szenvedő ostromlók testvérekről van szó. A nagyváradi ortodox hitközség már értesítette is, hogy egy vaggon pászka sültése befizetés előtt van és rövidesen utána lehet indítani.

— A másik vaggon a többi hitközségek adja és négy vaggon a bukarestiek. Erdekese, hogy néhány száz kiló „smiró” mácsizt is kérnek a „Schiffschulbeliek” de ezt a kérdést nem könnyű elintézni.

— Ezenkívül elhatároztuk, hogy 3000 kiló pászkát küldünk ki. Az illetékes nemzetgazdasági minisztériumhoz is beadott az Iroda egy kérvényt, a kivétel engedélyezése tárgyában (amelynek másolatát meg is mutatta Citron Benjámín irodai alelnök). Csak a Banca Naționala engedélye kell még, amelyet az komplikál, hogy tekintettel az akció ingyenes voltára, nem tudunk semmiféle devizát beszolgáltatni, amely külön elbírálás alá esik. De reméljük, hogy sikerülni fog ezt is megszerezni. Itt emlitem még, hogy a hollandiai, magyarországi, és belgiumi zsidók is küldenek pászkát Németországba.

— MONDJON VALAMIT ALELNÖK UR, A DR. ZIGRE MIKLÓS KULTUSZMINISZTER URNAL TETI TISZTELGO LATOGATÁSRA!

— Amint a lapok is megírták, küldöttségben voltunk Zigre Miklós kultuszminiszternél. A küldöttségben résztvették dr. Niemerover grand-rabbi, a zsidó kultusz szenátusi képviselője, Birman Zsigmond a regáti hitközségek övetségének elnöke, Ullman István és én,

mint az erdélyi központi iroda alelnökei, Weisz Gyula kolozsvári hitközségi alelnök és Lax Szalvator a nyug. szertartású iroda főtitkára.

Dr. Zigre Miklós kultuszminiszter Nac Popescu alminiszter jelenlétében fogadta a küldöttséget, melynek nevében elnöknek Niemerover dr. főrabbi üdvözölt a minisztert és Isten áldását kérte munkájára, hogy az hasznos és eredményes legyen a Király, Haza és az ország népei számára.

Utána dr. Fischer József beszélt és utalt a hitközségek szerepére, azok munkájára és a miniszter támogatását kérte, hogy minél jobban teljesíthessék a hitközségek magasabb feladatukat. Megemlítette azt is, hogy bizonyos lelkiismeretlen egyének interimár bizottságok kinevezését szorgalmazták a múltban és ezzel kapcsolatosan az autonómiát megsértették. Kérte a minisztert, hogy védje meg a hitközségek autonómiáját.

Birmann Zsigmond, a regáti Unionea és a bucaresti nagyhitközség elnöke szólott ezután, rámutatott azokra a nehézségekre, amelyekkel ma a hitközségek küzdenek, hogy fenntarthatassák intézményeiket és kérte a miniszter határozatos erkölcsi és anyagi támogatását. A küldöttség ezután a szombati íráskönyvszer megszüntetését kérte.

A kormány hivatalos szervezet létesít a zsidóság kivándorlásának megkönnyítésére

Senki ne üljön fel lelkiismeretlen egyének csábításainak

Bucuresti. — A munkaügyi minisztérium hivatalosan közölte a nyilvánossággal, hogy a zsidó kivándorlás megkönnyítése érdekében nagy bizottság létesült, amelybe a különböző cionista és nem-cionista, közművelődési és jótékonyági szervezetek hivatott vezetőit is meghívják. Elutazásra való jelentkezés már addig is csak a hivatalos és ezzel megbízott cionista szervezetek belüli történést és nem magánkezdeményezésre, ami sok kellemetlenséget és bajt okozott sokszáz erdélyi zsidónak. Gyűjtést is csak ezek a szervek folytathatnak. A vezetőség rövidesen megalakul és ez fogja intézni az összes palesztinai és más kivándorlással kapcsolatos ügyeket. Ez fogja a pénzeket is gyűjteni és annak hovaforrásáról gondoskodni.

A kormánynak ezt a kezdeményezését a romániai zsidóság a legnagyobb örömmel üdvözölte. Először minden emigrációs kezdeményezést komolytalanná tehet és csak tömegkatasztrófához vezethet az, ha nem foglalják bizonyos keretek közé ezt a rendkívül fontos kérdést és üzletet, pénzt és halandót kereső emberek karmaiba kerülnek a jobbsorsra érdemes zsidó emberek. Nem fordulhat elő még egyszer, hogy Maramarosból és máshonnan is százan és százan menjenek le Constanța-ba, amiért egy-két pénzkecs kalandor locsálja őket és eladják kis vagyonjukukat, hogy azután reményvesztetten, koldusszerűen érkezzenek vissza.

Most a kormány belenyúlt ebbe a dárzsfészekbe. Nem engedi, hogy zsidó polgá-

Dr. Zigre Miklós miniszter válaszában le-szögezte, hogy mindenkor meg fogja védeni a hitközségek autonómiáját és nem fogja engedni hogy annak békéjét és nyugodt munkáját megzavarják. Bár elismerte, hogy a zsidó hitközségeknek nyújtott szubvenció nagyon kevés, de az állam jelenlegi helyzetében nem képes azt erre az évre emelni és kérte a bizottságot, hogy ők is támogassák az államot konszolidációs nagy munkájában. A szombati íráskönyvszer vizsgálat tárgyává teszi. Ismeri a zsidó hitközség munkáját, mindig megértéssel volt eziránt és a jövőben is figyelemmel kíséri a hitközségek tevékenységét. Kijelentette még a küldöttségnek, hogy mindenkor számíthatnak támogatására. A kihallgatás végén a miniszter még elbeszélgetett a küldöttség egyes tagjaival és így az, igen szívesen hangulatban, a legbiztosabb jelek között ért véget.

A Citron Benjámín alelnök felvilágosítási nyomán az az érzésünk, hogy a Központi Iroda benne olyan agilis és lelkes szöszölő-kapott, akinek munkásságára és lendületére régén szüksége van ennek a közösségnek. Már a bécsi zsidóság pászkaellátása körül is olyan agilitást mutat, amelyre a mai időkben kétszeresen szüksége van a zsidóságnak.

A romániai zsidóság általában nagy alkotókészségéről tesz tanuságot amikor hat vaggon pászkát és 3000 kiló zsirt küld a németországi, helyesebben a bécsi zsidóságnak. Különösen értékelni kell ezt, amikor tudjuk, hogy itt nálunk is sok az arra rászorult, de bizonyára ezekről sem feledkeznek meg a hitközségek. Ertesüljünk, sünk szerint még huszötöt is terbe vették magánosan, ami szintén helyes és a zsidóság jó szívére tesz újabb tanuságot. L. Z.

rok ezreivel tragédia történik. Mi csak örömmel és megértéssel üdvözölhetjük a munkaügyi minisztérium felhívását és további intézkedéseit. Van a romániai zsidóságnak elég hivatalos organizációja, amely méltó arra, hogy levelezze ezt a nagyszabású akciót. Az meg különösen jó lesz, ha a különböző szervek, amelyek pénzzel és külföldi kapcsolatokkal rendelkeznek, összefognak, hogy egyesült erővel dolgozzanak a zsidó emigráció nagy és jelentős érdekéért. A hivatalos körök megértették, hogy itt csak harmonikus együttműködéssel lehet eredményt elérni, amely kizárja a jövőben azt, hogy Constanța ezer meg ezer reményvesztett, elszegényedett szerencsétlen zsidónak gyülekező helye legyen.

A minisztérium még részletes intézkedést nem tett, de arra rövidesen sor kerül és akkor természetesen mindenről tájékoztatni fogjuk az erdélyi zsidóságot. Addig is azt tanácsoljuk, hogy ne higgyen senki feleslően embereknek, ne induljanak a bizonytalanságba, csak hivatalos szervezetek intézkedéseit respektálják, mert ezzel sok pénzt és sok pénzt takaríthatnak meg zsidó testvéreink!

Az ardeali zsidóság legkedveltebb találkozó helye Bucurestiben

KATZ orth. resiaurant
kóser
Bucuresti str. Car o. 32. I. emelet

Rassay Károly bátor kiállása

Aki ma kiáll a zsidók érdekében — az valódi hős. Valódi, mert rögtön melléne szegszik a vádat, hogy „zsidóbérenc”. Kétszeresen dicséretes ezért annak a Rassay Károlynak a nyílt kiállása, akirol igazán nem lehet mondani, hogy „zsidóbérenc”, mert a pesti zsidók vigyáznak arra, hogy ne éljen belőlük ez a bátor lelkes ember. E sorok írója néhány hónappal ezelőtt Budapestben járt. Sokan ismerik e lap olvasói közül a híres Abazia-kávéházat, az Oktogon — most Mussolini — tér sarkán. Pesti nagypolgári kávéház, plussz irodalmi asztalok. Itt láttuk Rassayt, amint ősz bozontos hajával járt-kelt az asztalok között. Lehet, hogy elfoglaltság mondatja velünk, de van az arcában, megjelenésében valami olyan nyílt becsületesség, amely messziről sugárzik róla. Rassay egy újságot vett fel az egyik asztalról és magával vitte olvasni a törzsasztalhoz. Közvetlen, egyszerű — mint minden nagy ember. Nagyképűségtől ment, mesterkéltég hiányával. Lelkiük legmélyén még azok is elhiszik százszázalékos jóakarátát, akik nyíltan „bérenc”-séggel vádolják.

Ez a Rassay, akinek portréját így hevenyészten nem lehet felvázolni, most ismét hallatta szavát a magyar parlamentben. Kijelentette, hogy nincsen bizalma a kormánynak annak programja iránt és kijelentette azt is, hogy senki sem ellenzi a kormány reformjavaslatait, de a zsidójavaslat nem reform, hanem jogfosztás.

Helyes definíció. Jogfosztás. Különösen abban az országban, amely féltve védte ezelőtt volt annyira felvilágosodott, hogy kijelentette: „...boszorkányok pedig nincsenek.” Akkor nem voltak már boszorkánypercek, de 1939-ben, más variációban, újra feltalálják őket. Esvázadatok át lassu fejlődési perióduson ment át a világnak a jogok megadásra körüli harca. Eltappk:

RISS ARNOLD:

Purim-történetek

(Az ojrach-mesékben régi zsidó szájhagyományokról regélek. Ajokról-ajakra szálltak a zsidó vándor-peregrinusok sirva-kacogó történetei. Honnan eredtek? Ki tudná kűdőkbe vesző nyomokat követni? Vannak közöttük olyanok is, amiknek a mását, talán az eredetijét sok száz éves szönszkrít, kínai legendákban, perzsa misztikus ódon írásokban találjuk. Van olyan, amelyet az 1226. esztendő körül élt Bar Hebraeus jegyzett föl. Másokat a Gestia Romanorum vagy a XIV. századból származó mensa philosophica. De igaz zsidó zamatokat a zsidó lélek humora adta meg.)

A purim-torta

Purim napján nagy volt a sürgés-forgás az egyik nagy bécsián hitközség rabbinusi házában és annak tájékán.

Sütöttek, főztek. Az öreg Horowitz néni, mesz-sze megyék leg híresebb zsidó szakácsművésznője, nagy segédlettel százfélé parázsütemény rekeit alkotta. A halonány-személetes pirosságu kindiket, a mennyet manna minden itzítól omló földniket, az eliziumi jőzű bódar-kalácsokat, az ingerlően mosolygó borkorsolyás pogácsákat, a sós-

francia forradalom a XVIII. század végén, majd 1848, amikor Petőfi Sándor — lapunk más helyén közölt cikk szerint — a zsidók egyenjogusításáért szállt síkra. Hol van a most miniszterelnök Teley grófnak felfogása a Széchenyi grófétól, aki a teremtő munkának volt az egyik legnagyobb alakja? Rassay nagyon egyedül van, s azok szoktak lenni egyedül, akik az igazságot hirdetik. A százszázalékos örök nagy igazságokat. Hol lesznek a Mikeczek, a Hubayk, amikor Rassay nevét iskolákban fogják tanítani, mint a Kossuthét, Széchenyiét és a többi igazi nagyokét.

Egy kulcs, amelyet egy égi kéz emelt magához...

Mistelbach nevű városkában, amely Bécs mellett van, kicsiny, de lelkes zsidó hitközség él hosszú évszázadokon át. A nemzeti szocializmus gondoskodott arról, hogy a zsidók gyors tempóban hagyják el a várost. És a napokban megjelent egy Kohn Vilmos nevű zsidó a polgármesternél és bejelentette, hogy mivel ő is elhagyja a várost, s nincsen több zsidó ottan, átadja a templom kulcsát a város vezetőjének.

A kulcs, mint szimbólum nem először szerepel a történelmünk folyamán. A Talmud mesél egy kulcsról, amely a Szent-templom kulcsa volt és amikor a római légiónak már felgyújtották azt, fiatal papok az épület faláról, a láng és füst között a kulcsot az ég felé dobták, hogy ne kerüljön a hódítók kezébe. És egy kéz nyult ki az égből, felfogta a kulcsot és a lángokon keresztül magához ragdta.

Sok kulcsot vesznek most el tőlünk. Elveszik a megélhetés kulcsát, Elveszik a kultúra kulcsát, elveszik a jövő reményének lehetőségét. Az országok kapuinak kulcsait sem látjuk sehoh. Azok az országok, ahonnan menni akarnak a zsidók, nem adják oda a kifelé vezető kapu kulcsát és elveszik még utílközösüket jelentő összegeiket is. A többi országok elzárják kapukat a zsidók elől és nem engedik be őket. Mintha az egész világ „kulcshiányban” szenvedne. Ellenben azt hazudják, hogy a „helyzet kulcsa” a zsidók kezében van. A meg-

gazdagodás titkának kulcsát is mi ismerjük legjobban. Nem igaz!

Ellenben igaz az, hogy ígérték nekünk egy „házat”, illetőleg házelket, amit Palesztinának nevezünk, amelynek „telekkönyvi bejegyzése” szerint ösödök óta jogot formálhatunk és oda sem engednek bennünket. Annak kulcsát is elorozzák előlünk, kalmárokat, haszonlesőket, szivtelen embereket.

Évezredek óta, mintha egyebet sem tene az emberiség, mindig azon igyekezett, hogy elvegye az élethez vezető utak kapu-nak kulcsait, ed a talmudi metafora szerint is a zsidó végzet kulcsa mégis az Örökkévaló kezében van. Hiába adják be sokan, kikeresztelkedésükkel, zsidóságuk kulcsát, minden hiába.

Amikor már minden lángokban áll, akkor is, a kulcs Isten kezében van. És ezzel a kulccsal majd csak megnyitjuk létünk rozsdás zárátzatú kapuit. A templom kulcsa ezután sem a mistelbach-i polgármesternél lesz, hanem a zsidók Istenénél...

A luganói tincses zsidó története

Néha hall az ember egy-egy derűsebb históriát is. Jól esik leírni, hogy mások is élvezhessék. Svájcából hozta valaki, aki mostanában ott járt, Szöröl-szóra igaz.

Luganóban csak néhány zsidó család él, de ezek mind úgy öltözödnének, mint a többi svájciak. Természetesen nem lehet észrevenni ruházatukon, hogy zsidók, ahogy nem látszik az átlag pestin, vagy bukarestin, váradin, vagy aradi zsidón. De él Luganóban egyetlen egy zsidó, aki mindenben ragaszkodik a tradíciókhoz és ezért kaftant hord, eszímában jár, tincset visel — ahogy azt már egy ilyen chassid zsidó szokta. De svájci polgár, törvénytisztelő és rendes. Semmiféle rendelkezés nem volt, amely őt eltiltotta volna ettől a viselettől. Minden reggel megjelent a piacon, hogy mindenfelé bevásárolhasson. Természetesen minden reggel körülállták, csodálkoztak rajta és naponta csoportosulás volt körülötte. Nem ellenszenvvel bámulták, inkább kíváncsián, mint a gyerekek. Természetesen ez a mindennap megnyilvánuló kíváncsiság nem tet-

ezüst golyócskán álló szárnyas cukorangyal. Két cheoraszolga hozta ünnepélyes menetben. Majdnemhogy rezesbanda harsogott-mögötte.

Amult fölkiállítások hangzottak fel az ajkakon. — Die Torte kommt — hörögte önkívületben a másodikantor felesége.

— Die Torte wird gebrengt — sáptozott ujongoa a lengyel sámesz életpárj.

— Huzzák a torturát! — kiáltott harsány szopránhangon a mármarosai származású, magát művelt-cifrára kifejező cheora-liberer.

Elegendhetelen, ősi szokás volt a cheora-kadiso purimi tortája. Úgy ragaszkodtak az elküldéséhez, hogy nélkülük Mordecháj, Hámán és Eszter regés alakjai elhalványodtak volna.

Voltak ilyen ősi, szentséges áhitattal megörözt szokásai a régi kileknek. Olyan életműlt lélek nem találkozott a községben, aki kitérbe vonta volna, hogy ezek nélkül nem kile a kile.

A sábbos süve és a sábbos hagóajl-derosák után a rabbinak kijáró két süveg cukor, két kiló kávé és két arany. A szimchász-tóra ünnepi nagy kalácsok és a purimi cheora-torta. A raus-hasonó napjának halküldeménye a község részéről. A snauz-ünnep nagy libadományja. A szüreti akó bor. A chamuka téli tüzelő.

Inkább megszögték volna más fontos vallástörvényt egyes Istenül elrugyszokott hitközségi tagok, de ezeket a régi hagyományokat sohasem. Besültebeli kötelezettségnek tartották.

Magá a rabbinus is lemondott volna más for-

szett a hatóságoknak. Nagy tanácskozás kezdődött. Arról szó sem lehetett, hogy befolyásolják oly irányba, hogy megváltoztassa viselkedését. De egy udvarias levelet írtak neki, amelyben kérték, hogy a tolongás elkerülése végett sziveskedjen a piac látogatásától eltekinteni. Másnap megjelent a polgármesternél és kijelentette, hogy mivel igen szegény ember, nem tarthat személyesen a város feje is belátta. De jóakarattal mindent el lehet intézni. Rövid tanácskozás után, úgy határozott, hogy minden reggel egy városi szolga viszi haza a napi élelmet. A csoportosulás megszűnt, a piac nyugalmát mísem zavarja és a szegény zsidó család is megkapja a maga friss élelmiszerét, amit a piacon vehet.

Érdekes kis történel, jellemző arra, hogy Svájcot még nem kezdte ki a barna szu, amely ma mindenütt rág és éget, ahol zsidók élnek. Svájc még a boldogság szigete — ha nagy is a drágaság — s különölegesen addig lehet ezt megtenni a luganói polgármesternél, amíg egyetlen ilyen zsidó ott. De mit tehetne — például — a szátmári, vagy a szigeti polgármester? Vajjon mi?

Ramsay képviselő támadása

Az angol parlament konzervatív pártjának egyik képviselője, Ramsay ur, aki választókerületében éles támadást intézett a zsidók ellen. Illetőleg, hogy egészen szabatosak legyenek, először felesége szolgált fel egy gyűlösen és kijelentette, hogy a zsidóknak tilkos nemzetközi szervezeteik van és azon igyekeznek, hogy torradalmasítsák a világot. Szóval ezt a naiv dajkamesét találta fel a hallgatónak a képviselő ur neje önagsága. A kerület rabbija Deyches főrabbi a skótországi lapokban tiltakozó nyilatkozatot tett hozzá, amely kihangsúlyozza, hogy igaztalanul és ok nélkül támadja Ramsay ur is és mint igazi angol gentlemanhoz illik, megvédte feleségét. Megvédte és azonosította magát vele. Lett erre nagy felzúdulás. Nyílt levelek jelentek meg az összes skótországi egyházak aláírásával, amelyben kijelentik, hogy helyeslik Deyches fő-

rabbi tiltakozását, ok is csallakoznak hozzá, mert nem lehet egyes emberek bűnéért egész fajt felelőssé tenni. A zsidók bátor szószó-lóira találtak és általánosságban az a hangulat Ramsay kerületében, hogy nem fogják többé jelölni, mert elvesztette ezzel az antiszemita beállítottságával becsületét.

A Völkischer Beobachter is foglalkozott az esettel és csodálkozik, hogy „nincsen szólásszabadság Angliában”. Nagyon jól áll a német lapnak ez a szerepe. Mint a sajtószabadság védelmezője, oit védi azt meg, ahol arra nincsen szükség, s ahol a legnagyobb anachronizmus sajtószabadságról beszélni, mert sehol nincs úgy megkötve a sajtószabadság, mint Németországban. De ha egy skót képviselő antiszemita hirohanást intéz, akkor mindent meg kell adni neki — gondolja a V. Beobachter. Aki gyűlöli a zsidókat, az minden földi jót megérdemel. Az bizonyos, hogy az angol közvéleményben nincsen visszhangja a gyűlöletnek és Ramsay ur, felesége „szabadszájúsága” miatt elveszti majd mandátumát.

Omnia vincit amor...

Nem mondunk vele ujat, sőt nagyon is ócska dolog, hogy mindent legyőz a szerelem. Példa erre, hogy emberek vannak, zsidók, akik kitétek magukat sokévi fogháznak Hitler országában és mégis szerették azt a nőt, akit addig is szerettek. De most egyik külföldi zsidó lap egy még érdekesebb esetet közöl.

Hans Daler nevű zsidó fiatalember egy német rohamosztágos leányát szerette. És amikor el kellett hagynia Németországot, mert lengyel állampolgár, vele szökött a Sturmabteilung katonájának leánya is. Vele szökött Krakköba és az elmult napokban a zsidó hitre tért a leány és a jövő héten lesz esküvőjük Varsóban.

Egy eset a sok közül. Képzhetjük, hogy hányszor és mennyit zsidáltak előtte a zsidókat. De a leány csak szerette a lengyel zsidó fiút. És otthagyta otthonát, győzelmes fájának minden életheletőségét és az üldözött faj mellé állott. „Gyaszaborította” rohamosztágos papját. A zsidó vallás soha nem propagálta a zsidóváleést. Nem úgy, mint a katolikus, mely kimondottan térítő vallás. Mi nem csaljuk el a hiveket egyetlen más néptől, vagy vallástól sem. Ki tudja,

Megszabadulhat a ruhájára rúhulló kellemetlen fejkorpától, ha

„HEINRICH“

PETROL-szappant használ.

Megszünteti a hajhullást és korpuzást, Kapható minden szaküzletben

mennyi a „meggyőződés” abban a német leányban is, aki szereti a zsidó fiút. Itt a „szerelemről” van szó, amelyre a lapok hasábjain nem sok szót vesztegetünk.

Csak mint érdekes kuriozitást adjuk. A rohamosztágos leánya, amint a varsói chüpe alá megy. Száz év múlva jó regény, vagy mozi téma lesz. Most valóság. Ha nincs is benne szomorúság, de korunk örületének egyik szimptomája.

— Lord Gort vezérkari főnök szemléje a palesztinai csapatok felett, (Jeruzsálem.) Lord Gort, aki a brit hadsereg vezérkari főnöke, február 12-én, többnapig palesztinai tartózkodás után Kalandia repülőállomásra Egyptomba repült. Előbb inspicálta a jeruzsálemi és betlehem-i brit katonai egységeket és utána megbeszélést tartott a King David szállodában a palesztinai angol katonai parancsnokokkal. Ezenkívül Haining tábornokkal együtt meglátogatta a ramalahi, nablusi, nazareti, tiberiasi, saedi és haitai csapatokat is és a tiberiasi határőrezredet, amely a transjordániai határra ügyel. Itt említjük meg, hogy Walter D. Battershill kormányzói főtitkár helyébe J. S. Macpherson neveztek ki, aki eddig Nigériában működött, mint főtitkár. Battershill Cyprrus sziget kormányzójának nevezte ki az angol kormány.

— Huzzák a torturát! — kiállta újra harány szopránhangon a műveltszau chora-liberer.

Divatjanult régi idők. Ma nemigen hozzák már a rabbinusokhoz se a torturát, se a dorrad, legfőkébb a torturát, némi nemes gesztusu leonásokban. Modern kiddus levonon...

H jós ajrach

Híros fősnény házaspár volt a felvidéki Lubochna városában a zsidó hitközség chora-gabbeja: Karg Bernát meg a felesége.

Az ő szombati asztaluknál vándor szegény sohasem áll, fajt nekik meg az a garas is, amit mások adtak valamely koldus főcsénynek.

A vándor ajrachok tudták ezt. Messzire el is kerültek a házukat s egymásnak adták országúrszekeu át a bizalmas üzeneteket.

— A Lubochnai reb Berle Karg házában még az egerek is fölfordulnak az élségtől. Kéleo még a kutyák között is.

Mégis volt egyszer egy messze földön ismert vándor ajrach, aki művészi módon értett a koldulás mesterségéhez s még a ridugabb zsebéből is ki tudott esiklandozni a tortérgyatul egy-egy áru nedvát.

Molche Allerhandnak hívták. Lubochna tájékan ugy purim táján szokott megjeleni.

Kindlitt és flódnik évadja, a zsidó lelkek a Hámón pusztulása fölötti örömben vannak ilyenkor meglágnalva, sláclmúnészek ideje, amikor a

fosabb járandóságokról, de a tortáját, a cukorsüvegeket, a két kélő kőkeket el nem engedte egy pilláért sem.

A torta, a cheura kortortója ugyan nem kellett senkinek, azt föl sem páglák, a gyerekek, a kórusfúk cipellék el, de halálos bűnök tartotta volna a cheura az egyszer megállapított szokástól eltérni. Levonni, redukálni, megenni, elvenni, megnyírálalni, leszabdalni akkor még nem volt divatos, az csak egy későbbi kor dicsőséges ótmánya számára lett fennirtatva.

A gazdasági viszonyok lehettek nagyon rosszak, de a kile emberei azt mondták: a pap a lelki atyjánk, s olyan gonosz gyerekek nincsenek, akik az apjukkal éreztetik, ha nekik rosszabbul megy a dolguk. Inkább a szájkütlől ponták el a falatot.

Ilyen korlátolt felfogásu, sajnálatosan együgyűek voltak azok a régi Kélláltak!

Történt egyszer az egyik purimi nap előtt vagy két nappal, abban a délvideki városban hírcielenül megbetegedett a Póti cukrász. Nem volt, aki a hagyományos cheura-tortát elkészítse. Alhoz más nem értett a városban.

Nagy volt a riadalom a cheura-kalidásban. Mi történiük most? Sehol, senki a városban, aki azt a tortát megrendekeje.

Késégsébeestt tanácskozások folytak a cheurának. Szégyenszemre elmaradt a torta? Nem mernek a rabbi szemé el kerülni. Csak egy ember akadt, aki vállonogatoa mondta: „Naszi e

Malheur! Nincs torta, azért nem ugrunk a Bégaiba, Csináljon magának macszknédit a rabbi ur!” Ezi a sióarlekü embert röglön kidobták a választmányból és büntetésből pészachra csak a harmadrangu macszból kapott.

Hancu hosszú tanácskozások után azt határozták el, hogy Neaykikindára elküldik a cheura gabbet, Ott, Kikindán is van egy híres cukrász. Annál rendelik meg a purim-tortát.

Akkoriban még csak kevesen, pártolt lopakkal lehetett Beeskerekől Kikindára utazni. Nyári időben falórai kocsiut volt ilyenkor már ismét csatlakos időben nyolc óráig is rázatnia kellett magát a döcögő kocsin a cheura-gabbanak.

De azért mégis Kikindára utazott a cheura-gabe a tortáért.

S purim napjára diadalmasan megérkezett a hatalmas grilésztoréval, a szárnyasangyalal a tetején.

S a templom utcéskájában purim napjának déllájában kiup álltak az utcán a rabbi gyerekek, az utcai lakosok, izgalomba lesve a tortá érkezését.

S újra két cheuraszóloa hozta nagy ezüst tálcán ünnepelesen a tortát.

S újra ámulat fölkiáltások hangzottak fel az ajkakon:

— Die Torte kommt! — hörögte újra a második kántor felesége.

— Die Dorte wird gebrenzt — sápitotta újra unjogon a lengyel sámeszle.

A „NÉMET POLGÁROK ES A ZSIDOK“

IRTA: PETŐFI SÁNDOR

Azt a cikket, amely e rövid pár sornyi bevezetés után köszönti az olvasót: kilencvenegy esztendővel ezelőtt, pontosan 1848 március 20-ikán a legnagyobb magyar költő, Petőfi Sándor vetette papírra. Abban a szobában született meg ez a rövid cikk, ahol a „Talpra magyar” strófáit írta a költő és ahol Vasvári a „Mit kíván a magyar nemzet” tizenkét pontját diktálta Bulyovszkynak.

A cikket, amelyet betűszerint írtam le, mindenki megtalálhatja abban a tizenhat oldalas füzetben, amelyet Landerer és Heckenast nyomtattak 1848-ban „Lapok Petőfi Sándor naplójából” a címe a füzetnek, amelynek ára 10 kr. p. volt. Negyvenhárom évvel később, híven az eredeti kiadáshoz” dr Ferenci Zoltán előszavával és jegyzeteivel 1891-ben Kolozsvárot is meg-

jelent Gámán János örököseinél a „Lapok” és akár az egyikben, akár a másikban az olvasó meggyőződhetik róla, hogy Petőfi Sándor mondataiból, szavaiból és betűiből se el nem vett semmit, se azokhoz hozzá nem tett semmit a másoló, aki megilletődve lapozgatott a megsárgult füzet oldalai között.

A Landerer és Heckenast könyvnyomtató műhelyének ugyanazzal a gépével nyomtatták ki Petőfi Sándornak ezt a cikket, amelyken a szabad sajtó első terméke, a „Talpra magyar” megjelent 1848 március idusán...

... És a két nyomdatermék megszületése között nem telt el több, csak öt rövidke nap...

Paál Jób.

Pest, március 20. 1848.

Az egyetértés, mely eddig kivétel nélkül uralkodott a városban, bomlani kezd. Német polgárok, bevándorlók benneteket a nemzet és utókor előtt, hogy azt ti bontottátok föl! E kettő jétlén fölöttetek.

Ok nyilatkoztak először, hogy a nemzetőségbe maguk közé zsidót nem vesznek és így ok dobtak először sarm március 15-ikének szüz tiszta zászlajáról... Avagy nem ill-e azon a jelszó és nem kiáltottatok-e velünk; szabadság, egyenlőség, testvériség? Igen, ti velünk kiáltottátok ezt, de — most már látjuk — nem igazságszeretétből, hanem félelemből.

Megszüntetek már félni? Ne szünjetekek meg, mert eljött és még nem mult el a jutalmazásnak és büntetésnek ideje!

Várhattok-e igazságot a magatok részére, ha nem vagytok igazságosok mások iránt?

S miért üldözitek ti a zsidókat, hogy meritek üldözni itt, minálunk? Hullott-e egy csep véretek e földre, midőn a hazát szerették, vagy midőn ótalmazták? Nem; ti jött-ment emberek vagytok, alig van köztetek olyan, aki be tudná bizonyítani csak azt is, hogy első nagyapja itt halt meg, annál kevésbbé, hogy itt született. Olyanok voltatok, mint az I betű, mikor bejöttetek, most olyanok vagytok, mint az O... legyen bennetek annyi becsületérzés, hogy ha már nem szerettétek is e nemzetet, melynek földjén meghízattok, legalább nem piszkoljátok azt be!

De a legszomorubb az, hogy nincsen olyan gyalázatos ügy, melynek pártfogói, apostolai ne támadnának. Ezen égbekiáltó igazságtalan zsidóüldözésnek apostola lett néhány zsuprocator, kik most szeltüre prédikálnak a zsidók ellen, s aki az igazság mellett szót emel, arra e megvetendő hamis próféták elég szemtelenek azt kiáltani, hogy a zsidók által meg van vesztegetve.

A nyomorultak! Nem tudják, vagy nem akarják hinni, ő nálok becsületesebb emberek is vannak, kik nem a szennyes önérdék rabszolgái, hanem a tiszta igazság és humanizmus barátai.

gyerekek kendővel gondosan letakarít tálcán egy poszka kis narancsot pisznek széjjel a házakba. „Az édesanyám tiszelteti a kedoes néni és küldi sláclmúnészebe ezt a narancsot és száclmúsz purimot kíván.” Kap a gyerek egy néhány fillért s azután továbbviszi más házakba szimbólum gyanánt a busult narancsot.

Hát ez a Molche Allerhand érkezett meg az idén is Lubochna, purimra. A Vág folyamának mentén a fenyvesek még fehér zuzmarában csillogtak, a tó tutajok még ott vesztegettek a kiszűcái réteben, a Lonnie királyi hegyomán sűrű ködök gomolyogtak és hógörgelekek robaflottak le időnkint menydörög pikkandósokkal, de a zsidó házakban az ősi szakács-művészet meleg hangulata varázsolt csodálatos remekelésekkel, tercek sorkat különböző maskarák kilatulására, purimjátékok betanulására s a szivek a szokottnál is inkább fölengedtek emberbaráti cselekvések gyakorlatására.

Maga a község is nemes fölvezetésében elhatározta, hogy a purim öröme alkalmából a szeretett rabbi urunktól Adar hónapban nem vonnak le a fizetéséből, csak Niszán hónapban, természetesen visszaható érdevel.

Molche Allerhandot nem lehetett ellántorítani attól a szándékától, hogy reb Berle Karg házat is fölkerest.

Hízen Mózes tanítónknak is sikerült ez a csuda, hogy a közsékre kemény kebléből oizet varázsolj el.

Mellóságteljesen lépegetti a Koisceskü városnegyeden át a Karg Bernat háza felé.

A Kargék házában kapujában ott állt Karg Bernát né a három gyerekeivel.

Amikor messziről megpillantotta Molche ajrachot, hamar, mint egy trendli bepördörült a lakásba, lelkére kötve a gyerekeknek, ha Molche ajrach kérdészködködik majd: itthon van-e a papa vagy a mama? — tagadják le őket. Nincsenek déljog vannak itthon.

Molche észrevette a fősnény Kargné szökését. Amikor Kargék portájának a kapujához ért, az édesanyjuk után tudakozódott.

A gyereke a kapott parancshoz híven, azt válaszolták: „senki sincs itthon”.

Molche ajrach nézte, elgondolkozva nézte a gyerekeket. Azután magához hirta a legidősebb fiút s azt mondta annak: „mutassa meg neki a tenyerét”.

Nézte, vizsgálgatta o gyerek tenyerét s aztán jó hangosan fölshajtott:

— Ribbaujnaj sel ajlom, oh én Istenem! micsoda szörnyű sorsa is lesz ennek a gyerekeknek! Azután a második gyereket is magához szölitotta, annak is megvizsgálta a tenyerét s ujból hangosan fellöndült:

— Ribbaujnaj sel ajlom, oh én Uram! Isten! micsoda szörnyű sorsa lesz ennek a gyerekeknek! Azután a harmadik gyerek tenyerét bírzigálta s most már így kiáltott fel:

— Ennek lesz a legrettenetesebb sorsa! Ezek után pedig Molche ajrach lassan ellepegetett a Kargék házatól.

Egy „felekezeti-küli” kanosszaja

Érdekes esetről beszélnek mostanában azok a helyeken, amelyeket Csehszlovákiától Magyarországhoz csatoltak vissza. A cseh törvények szerint joguk volt a polgároknak elhagyni felekezetüket és nem is kellett felvételni magukat egy másik egyház kebelebe. Megtörtént az a ritka eset, az egyik felvidéki városban, hogy a zsidó község leggazdagabb tagja, amiért adóját fel akarták emelni, bejelentette a hitközségnek, hogy felekezeti-küli lesz. Első intézkedése volt, hogy soha többé nem adott zsidó célokra.

Történt, hogy-hogy nem, de megtörtént, hogy Münchenben és Bécsben bizonyos urak, bizonyos döntéseket hoztak. Amikor a cseh hatóság kivonult már a városból, de a magyar csapatok nem vonultak még be, átmeneti időszak következett, amikor szélsőséges hangurápcédulák jelentek meg az utcákon. Ezek a rápcédulák antiszemita jellegűek voltak, ráragasztották őket a házak falaira és ablakokat törtek be. Egyik este a dusgazdag, de felekezeti-küli zsidó hazatérve lakására, megdöbbenien látta, hogy ablakai be vannak törve és háza falára gyalázódók, becsmérlő szavakkal telített rápcédulákat ragasztottak. A dusgazdag felekezeti-küli megcsináltatta az ablakokat, levakaratta a gyalázódó plakátokat és egy hatalmas fatáblát helyezett el a falon, amelyre nagy betűkkel a következőket írta le:

Kérem, hogy személyemet és az egykori vallásomat érintő összes gyalázódásokat a jövőben ezen a táblán méltóztatassanak tudomásomra hozni.

A főlényes és jó humorérzékű tanuskodó felszólítás következményekében történetünk hőst másnap bizonyos elemek körülögltek és ylaposan elverték. Belegen lekiadt napokig és gondos családja hús borogatásokat rakott a zuzott sebekre. Réáért gondolkozni azon, hogy mégis kár volt otthagyni a vallást hitvány anyagiakért amikor megverik érte. Gondolt egy merészet és nem is olyan megtisztelőt. Elhívatta a hitközségi elnököket és „meggyönt”. Revidálta álláspontját, ezentul hűségese adóit-zelő lesz, sőt az elmult évek alatt felgyűlt adóját visszamenőleg kiilíteti. Azóta a kisvárosban és környékén „csodának” látják ezt és nememlének arra, hogy minden hűség, csak a zsidóság és az érte való szenvedés örök.

De Karg Bernát né odabenn a házban hallott minden szót.

Utána iramodott Molche ajrachnak, visszahívtá Beinnitálta a lakásba, helyileg kínálta meg, a purimi kalácsból tett lebe az asztalra, jöfjele szamorodni borocskát, egy csomó kinditt és flódnit.

Molche ajrach alaposan telerakta a bendőjét. Rogyásig evett és ivott.

Akkor aztán Karg Bernát né megkérdezte tőle, hogy ugyan milyen sors is várakozik az ő gyermekeire?

Molche ajrach nagyokat sóhajtott, vonakodott a titkot elárulni, de végre is elmondta, hogy milyen sorsot oloasoi a gyerekek tenyeréből.

— A legidősebb gyerekből — mondta — snorrer lesz, a másodikból ganev, a harmadik meg gyilkos.

Kargné majdnem elájult ezeknek hallatára. Kétségbeesetten tördelt a kezét.

Molche ajrach igazságtalan Kargné, Azt mondta neki, hogy igaz ugyan, hogy ilyen sors várakozik a gyerekeire, de mégis van eszköz és mód ez ellen.

Kargné rimádkodva kérte Molchet, árulná el neki: mit kell hát ez ellen a sors ellen cselekednie?

Erre aztán Molche ajrach így válaszolt: — A legidősebb gyereket, akire az a sors vár, hogy snorrer, koldus legyen; rabinusnak kell nevelni. A második gyereket, akit az a végezt fenyeget, hogy ganev lesz belőle, neveljed ügyvédnek, a harmadik gyerek pedig, akit a sors gyilkosnak szán: abból pedig legyen orvos...

Mialatt a parlamentben a zsidótörvényt tárgyalják...

Herschkovits káplár másfél óráig géplegyverrel harcolt és arany vilézségi érmet kapott a magyar kormányzótól

Budapest egyik nagy szenzációja volt, hogy illetékes magyar katonai körök egy Herschkovits nevű tényleges állományú honvédtizedest vitézze akarnak avatni. Vajjon miképpen lehet az, hogy amikor a magyar törvényhozás a magyar történelem legreakciósabb törvényét akarja meghozni, egy zsidó embert mégis vitézze akarnak avatni? Nagyon érdekes ennek a története és mert nincs tanulság belőle, annál érdekesebb — és szomorubb.

Ez az eset azt jelenti, hogy a zsidó nem-hogy gyáva, hanem inkább bátor és amikor a jutalom reménye sem keveset ér, sem a polgári jólét, sőt még az egyenlő elbánás elve sem: még akkor is harcol, még akkor is legmegbizhatóbb országtámogató elem mindent, ahova a sors állítja.

EGY OBJEKTIV MEGFIGYELŐ

A híradást egy budapesti „Bajtárs” című lap írta meg, amelynek egy példánya egy közvári lapszerkesztőhöz került. A lapot Budapesten elkobozták éppen e cikk miatt. A lap azt állítja, hogy a Munkács alatti határvonalon szolgálatot teljesítő magyar határőrséget leittatták a csehek, amikor az a bizonyos határciáns volt január 6-án. A két mozgó őrség összetalalkozott éjfélkor, inni kezdtek együtt és amikor be-ruhtak, akkor a cseh őrség be nem rugott része elvitte őket a legközelebbi csehszlovák faluba, ahol rájuk zárták az ajtót. Ugy gondolták, hogy a határ munkácsi szakaszon nincsen több ellenállás és elindultak páncélgépkocsival és remélték, hogy félórán belül felállíthatják géplegyvereket. De a magyar oldalról hirtelen egy géplegyver kezdett el tüzelni, ami nagy zavart okozott körükben. A páncélgépkocsijuk meg az arokba fordult. A csehek megszállatták ágyúikat is.

HERSKOVITS KÁPLAR

A határtól beljebb, kb. 700 méterre egy magyar géplegyveres csapat teljesített szolgálatot. Erről a csehek nem tudtak. A támadás idején Herskovits káplár áll a géplegyvernél, de amikor őket is kezdtek löni, akkor a nyíregyházi határőrszolgálati géplegyveres csapatának legénysége hátrahúzódtott és otthagya a „stréber” Herskovitsot egyedül a géplegyverrel. Képzeliük, hogy mi volt a helyzet. Sortűzet kapni, aknáldobó, ágyúzók ellenséges csapatnál egyedül felvenni a harcot. Mert Herskovits egyedül vette fel a harcot. A zsidó Herskovits nem törődött az arányszámmal, 100 százalékos arányban harcolt. Pedig gyáva galiciánér, kiszípolozó volt minden őse, — mondotta rá több ízben — Imrédy.

A pesti lap még azt is megírja, hogy nemcsak feltartóztatta a cseheket, hanem példájával visszazárlingózásra készítette társait is, akik azután beszaladtak Munkácsra segítséget kérni.

Másfél órán át számtalan támadást vert vissza Herskovits. Később vizsgálat megállapította, hogy a géplegyverrel 18 katonát lölt le. Hajnali 5 órakor érkezett az első reguláris csapat és Herskovits jelentette a parancsnoknak az esetet.

JUTALOM

Amikor megtették az incidensről a jelentéseket, nem maradtott ki Herskovits neve sem, holott egy ilyen katonai jelentésben, ebben a beállításban nem szívesen vesz-

nek be ilyen ominózus nevet. Igen, ha azt kellett volna írni: az első, aki elszaladt, az a zsidó Herskovits volt, a „gyáva” Herskovits. De — sajnos — gondolják — a zsidó volt a hős, mások meg elszaladtak, vagy egy kicsit ittak is. A magyar tisztok objektívek kellett legyenek és megírták, ahogy volt az ügy. Így írták:

— Vakmerő bátorsággal megszolgáltatta géppuskáját... Másfél órán át egyedül, ellenséges rajonnal szemben. Bátorított és segítségért küldött. Herskovits tizedes mentette meg Munkácsot az újabb harcoktól.

A nyíregyházi zászlóalj — így írja a lap — nagyon büszke Herskovitsra. Akinek a kormányzó arany vilézségi érmet küldött, akit külön rendellel vitézze akarnak avatni. Amikor legjobban tombol a gyűlölet — micsoda grimásza a sorsnak — vitézze avatnak egy zsidót. Történelem még ilyen csodák is. Magyarországon.

Régebben megírtuk Weisz Fülöp pé-

A Hámánok nagysága nem örök!

A Talmudnak Megilla traktusában olvasható, hogy Izrael az a nép, amelyet az üldözés tart lenni. A zsidóság már rég megszűnt volna, már rég beoldadt volna, ha nem üldözés, ha nem irigység, ha nem nyomorék el. Következik ebből az, hogy a zsidóság fennmaradásához többet járult hozzá azok, akik üldöztek és üldöznek bennünket, mint az összes próféták, tanítók és mesterek.

Nem új tehát az, amit hirdetnek napjainkban, hogy a zsidók üldözői valami misztikus küldetést teljesítenek. Mintha valóban „kiválasztott” nép volnának, a szenvedésekre, a nyomorúságra és üldözésre kiválasztott faj, amelynek soha sehol sincsen megnyugvása.

— Eme dolgok után nagyra tette a király Hámán. — Ugy történt az, ahogy a zsoltár mondja: Az Ur ellenségei olyanok, mint a hizott tulok. Azért hiztatják, hogy lecsapjon rájuk a tagló. A tagló... amelynek lecsapását annyira várja már a zsidó nép. A kisebbek, akik utanozzák a „nagy”-ot, azokra már lesújt az égi kéz. Előbb jön a megszegyentés! Aki legjobban hirdette a gyűlöletet, a modern kor fiók Hámánja purim táján kellett eltávozzon, mert kiderült, hogy a legnagyobb zsidógyűlöletben, „his mértékben”, ahogy a rádió bementa, zsidó vér folyik. Ez az új változata a zsidók ellen dolgozó Hámánok bukásának. De jöhettek helyébe új „hámánok”, ezek sorsa sem lesz örök. A zsidók ellen dolgozók nem azért buknak, mert a zsidók Istent akarja. Illetőleg, nem is szabad így állítanunk be a megoldást. Hanem azért, mert van egy örök emberi igazság — amely isteni eredetű. — S ez az igazság az, hogy az igazságtalanságnak mindenkor el kell buknia. Mert a legnagyobb gonoszság az, hogy ártatlan népzetek kell szenvedjenek, csecsemők és agók, nők és soha légynek sem vétek, csak azért, mert egy népnek és vallásnak gyermekeiként születtek.

— Ha a királynak tetszik, írja meg, hogy ők elvesszenek — szól Hámán. Ahasvérus azonban vonakodott,

Mit mond a tudomány a hajnövesztő szerekről?

Sok hajnövesztő szer hirdetnek, ilyenek azonban a tudomány megállapítása szerint nincsenek. Nem akkor kell gondolni a haj megmentésére, mikor az már kihullott, hanem mielőtt a tragédia megtörtént volna, meg kell tenni a megfelelő óvintézkedéseket

PETROL EGGER

hajszesz használata teljesen biztosít a hajhullás ellen, mert olyan hatóanyagokat tartalmaz, amely táplálja a fejbőrt és megakadályozza a lejkorpa képződését.

inas szerepét, aki meghalt ennél a munkácsi harcnál. Most meg itt van Herskovits tizedes ragyogó története. De mit ér mindez? A magyar parlament azért megszavazza azt, hogy a Herskovitsok nem kershetnek kenyeret, a Herskovitsoknak a zulkafferek közé kell gravitálniok. Örült kornak örült szimptomái...

Állások

Inscris în registrul publicațiilor periodice prin ordonanța No. 9/1938. Dos. No. 805/1938. Tribunalul Bihor, Secția III-a.

Naptár 5699

Péntek: Adar 12, március 3. Szombat: Adar 13, március 4. Heti szidra: הַשַּׁבָּת Heti haftora: פְּסוּלֵי מֵדֵבָר Szombat kezdete: tüzet bezárás 5.46 gyertyagyújtás 6.08 Istentisztelet kezdete 6.20 Szombat befejezése 7.14 Vasárnap március 5-én: פורים Hétfőn március 6-án: שֵׁשׁ עָרִים

Turim 5699-ben...

Adár hónapjának meghirdetése. „mis-polim”, azaz a törvények hirdetésének szombatiára esett ebben az évben. Mintha szimboluma volna annak, hogy örömmünnepeink meghirdetése a bibliai törvények szombatiára esett, holott a törvénytelenségek korszakának mélysegei nyitlak meg előttünk.

Az mondják, a „zsidótörvények” azt jelentik, hogy a zsidók jogait szabályozzák, holott a bibliai korszak barbar előkorára kell gondoljunk, amikor a zsidóellenesség mai rendszabályait látjuk, mert a Bibliáné szerint „az idegen” is egyenlő jogokban részesült a régi zsidó judikaturában, csak valósi tőren volt érthetően exkluzív. A purimi napokban különösen fölösleges arról beszélni, hogy mennyire igazságtalan és mondandócsinált az egész zsidóüldözés. Vajjon Ahasvérus király idején nem-e öröklötti rosszakarát hita elre a „hámáni” törvényeket? A mai indokok talán okosabbak, mint az övéi voltak? Egy nőön mozognak. Eppen olyan borinra ka maik, mint az évezredekkel előttek. Az emberi lélek nem javult és nem változott.

Hiába vetik fel a napok a kérdést: ajó no elokéna, hol van az Örökkévaló? Miért tiri ezt, a nacionalizmus és nemzeti munka leplebe burkoló szivelen jogfosztást? Erre adja meg a választ a próféta azól, mikor azt mondja: ki faj om binasz hű, mert nem az értelen népe a zsidó, mert meg mindig nem akar okulni és ezért nem szánja őt a Teremtő. Még most sem a zsidóság keretei között keresik a zsidó utat, hanem egyéni érdekeikre és szörakozásaikra. Még mindig több pénz adnak ki, sokkal többet szörakozásokra, mint a zsidó nép magasztos és mindenkor értő eszményeire. Még mindig garasokat adnak a nagy elvándorlás, tehát emigráció céljaira és majdnem semmit Palesztinára. Azt hiszik, hogyha Tanganyikáról, vagy Kenyárról beszélnek és angolt meg spányolt tanulnak, akkor minden jó lesz. Ellenben a léber még mindig mosloha gyereke a zsidóságnak. Még mindig „idegen szőlőskert őrői” vagyunk, melyeknek nedjéjét megrészegszünk, ellenben saját szőlőnk termését, a zsidó irodatmal, a próféták s bölcsék írsait ignoráljuk. Pedig nem csupán a zsidó lelkiismeret ösztökél arra, hogy lassunk már hiszán, hanem még a jeruzsálemi egyetem rabbi-kara is azt kéri, hogy Tnacht és dafjajmit tanuljunk.

Adár hana jó ómen, szerencsés hónapja

Advertisement for OKAVA Favourite cigarettes. Includes text: 'Ime a borotvapenge, amely űnt teljesen kielégít', 'OKAVA Favourite', 'Különösen minőségű palesztinai gyármanó', 'Vidéki képviseltek: Timisoara: Kaldory Marcel, Str. Paris 5, Oradea: London Armin, Str. Milierand 9, Cluj: Körösy Tibor, Str. N. Iorga 19, Arad: B. Schlifka, Str. Eminescu 30, Braşov: Deutsch Zsigmond, Str. Str. Ion 2'.

a zsidó népek, amely egy szebb (nem néhez szebbnek lenni) jövővel kecsegteti a történelmi folytonosságot. Talán kedvező döntés lesz rövidesen évezredek perünkben, amelyet az emberiséggel folytatunk.

Amikor Mordechai — mondja a midras — megtudta a zsidó népet lenyegető vesztélyt, megkérdezte a Tanházaokból kitűző gyermekektől, hogy mit is tanultak aznap? Az egyik mondotta: al tiro mipachad piszajm, ne téj a hirtelen ijedségtől és a gonoszok armányától.

A második ezt tanulta: ücú éco vöszüpor, am tanácshezzalok aneddig akartok, mert meghusul; beszélhetek, amit akartok, és nem valósul meg; mert velünk az Isten... A harmadik ezt felelte: vöad ziknoh ani hü, és az őrségség vele maradok, viselem terhet — mondotta az U.

Mordechai megnyugodott. S ez kell megnyugtasson bennünket is új Hámánok korában, hogy ne féljünk a zsidóság hírtására készülőktől. Higgyünk abban, hogy ismét öröm, vígág és világosság lesz a zsidóságnak, mint volt egykor Susában...

Dr. Feldmann Sámuel íorábbi.

ZSIDÓ KÜLDÖTTSEG A JUGOSZLAV IGASZAGUGYMINISZTERNEL

(Belgrád). A Jugoszláviai zsidó hitközségek szövetségének elnöke, dr. Friedrich Pops és alelnöke, dr. David Alabala kihallgatáson jelentek meg Ruzic igazságügyminiszternél, akinek tolmácsoltak a jugoszláviai zsidók üdvözlét az új kormány megalakulása alkalmából. A beszélgetés folyamán a miniszter kijelentette, hogy egyenlő bánásmódban fogja részesíteni az ország összes polgárait, felekezetre való különbség nélkül. Jugoszláviaiban nincs zsidókérdés — mondotta az igazságügyminiszter. Egyidejű jelentés szerint a kormány-nyilatkozat, amelyet Cvetkovics miniszterelnök adott ki, és amely országoszerle kedvező benyomást keltett, a zsidó társadalom körében is a hangulat javulásához vezetett. Az a nyomott hangulat, amely az utóbbi hónapokban vett erőt a jugoszláviai zsidókban, lényegesen meggyűhült, amennyiben a felülől jövő nyomás eltűnt. Az az érzésük a jugoszláviai zsidóknak, hogy a demokratikus eszme újból megerősödött és ennek következtében a zsidók helyzete is szilárdabbá válék.

Advertisement for 'Kényelmes Pensió?' (Comfortable Pension?). Text: 'Elsőrendű ort. kóser vendéglő és hodegn! Gelsstein-nál, Bucureşti Str. Azilul de Noapte 12. Telefon 51-2-39 Olcsó és pontos kiszolgálás!'.

— A LITVÁN KORMÁNY ENERGIKUS INTÉZKEDÉSEKET TESZ AZ ANTISZEMITA AGITACIO ELLEN. A Zsidó Távirati Iroda értesülése szerint a litván kormány legutóbbi ülésén behatóan foglalkozott a zsidókérdéssel. Ezen az ülésen a kormány megállapította, hogy a zsidóellenes agitációk következtében súlyosbodott a gazdasági helyzet, amiért is elhatározta, hogy energikus lépéseket tesz a rend és a törvény megőrzése érdekében. Azokat a lapokat, amelyek zsidóellenes agitációt fognak kifejtetni, súlyos büntetésben fogják részesíteni. Antiszemita tüntetéseket és gyűléseket egyáltalán nem engedélyeznek és véget vetnek a zsidóellenes bojkott-akciónak is. A cenzúra elkobozta több lapnak vasárnapi számát, amelyekben antiszemita cikkek voltak. Smetona litván államfő két zsidó magas kitüntetésben részesített, míg több más litván zsidó kisebbségre kitüntetést kapott.

LEGIDEALISABB HASHAJTÓ, VÉRTISZTÍTÓ

ephejtő a dr. Földes-féle „Solvo” pirula. Székrekedés, bélrendszer, rossz emésztés, gyomororrtás, felvívódás, gyomor és bélfájdalmaknál teljes gyógyulást nyújt. Egy doboz ára 20.— Lei. Minden városi és vidéki gyógyszerertárban és drogeriában kapható.

ELJEGYZÉS. Goldstein Mancit Ludseről eljegyezte Spitzer Arthur Oradeáról. (Mindem külön értesítés helyett!)

— A palesztinai zsidó lakosság növekedése. A „Palestine and Middle East” című folyóirat legutóbbi számában kimutatta, hogy az elmúlt három év alatt, vagyis a zavargások éveiben, súlyos válságba jutott a palesztinai arab szektorban. A háború óta ez alkalommal történt meg először, hogy az arab bevándorlók száma túlnötte az arab bevándorlókét. Ezen idő alatt 12 ezer arab egyén vándorolt ki Palesztinából. Ezzel szemben a palesztinai zsidók száma 55 ezer lélekkel nőtt a zavargások éveiben. A zsidó földbirtok is 75 ezer dunammal növekedett. Építómunkába, mezőgazdaságba és kolonizációba 17 millió 500 ezer fontot investáltak a zsidók. 38 új kolónia létesült, 70 ezer dunam új földet öntöztek meg. E három esztendő alatt a zsidó mezőgazdasági lakosság 28 százalékat alkotja ma. A zöldségtermelés megnégyszereződött és 12 ezer tonnát tesz ki. A lakarmány és tojástermelés is megokszorozódott. Az ipari export megnégyszereződött.

— MEGNYILT Grosz Albert (az Uj-ságró Klub volt fódrazsa) modern és elsőrangú férfi-fódrazsata a LAZAR AUREL-UCCA (v. Nagy Sándor-ucca) 2. szám alatt. Olcsó árak, elsőrangú kiszolgálás. Előnyös bérletjegyek házhoz is. Szíves pártfogást kér: Grosz Albert.

Fotó-szövegkiállításunkal meg új helyiségünkben Str. Ep. Ciorogariu 4.
 Szébbnél szébb perzsaszövegek, bel- és külföldi fonalak. — Szönyeg javítások. — Allandó tanfolyam

„ORIENT“
 Schulhoi Emilné, Oradea, Strada Ep. Ciorogariu No. 4. Telefon 1004.

— A VALLÁS ÉS NEMZETI SZOCIALIZMUS KÖZÖTT ÁTHIDALHATATLAN SZAKADEK TÁTONG. A svájci evangélikus egyház segélyszervezete, mely a németországi egyház üldözöttjeinek támogatására alakult, nagy meetingt rendezett Zürichben. E rendezvény keretében beszédet tartott Karl Barth, a világhírű teológus, a bácsi egyetem nagynevű tanára, aki harca szólította fel az egyházat a nemzeti szocializmus ellen. — Nem lehet szó többé „semlegességről”, — mondatta Karl Barth, — határozottan kell, mert a vallás és a nemzeti szocializmus között áthidalhatatlan szakadék tátong. Ha a mai Németország elhatározta és valóságba vitte át éppen Izrael népének „fizikai kiirtását” és ha ott zsinagógákat és tóratekerceket gyaláznak és égetnek és hadjáratot folytatnak a zsidó isten és a zsidó biblia ellen, úgy ez azt jelenti, hogy a keresztény egyházat támadták meg gyökereiben és megsemmisítésére törekcsenek. Az antiszemita pestis égbekiáltó. Lehetséges-e, hogy mi, keresztények, ne értsük meg és ne fogjuk fel, mit jelent ez a gonoszság és nyomorúság? Hogyan néznék ki, mik volnánk ma Izrael nélkül? Aki a zsidókat üldözi és megveti, az azt üldözi és veti el, aki a zsidók és a mi büneinkért is halt meg. Az antiszemitizmus a szent szellem elleni véték, mert az antiszemitizmus Isten kegyelmének elvetését jelenti. A nemzeti szocializmus pedig éppenséggel az antiszemitizmusból él. Karl Barth óva intette a svájciakat attól, hogy elfogadjanak egy új „helvét nacionalizmust”, amely a nemzeti szocializmus utánzása és az antiszemitizmus követése. A „Vaterland” című luzerni lap, a svájci katolikus német egyház központi orgánuma, vezércikkben foglalkozik Barth előadásával és ahhoz teljes mértékben csatlakozik és azt javasolja, hogy a katolikus és protestáns egyház fogjon össze az északi kultúra megmentéséért.

— TEHENESZETRE alkalmas házhely, közvetlen a szénapiac mellett, a Pece-patak partján eladó. Ertekezhetni a kiadóhivatalban.

— PALESZTINAI KERESKEDELMI DELEGÁCIÓ JUGOSZLAVIÁBAN. Hochfeld mérnök, a palesztinai zsidó iparosok szövetsége elnökének vezetésével palesztinai kereskedelmi delegáció tartózkodik Jugoszláviában. A zsidó delegáció a Jugoszlávia és Palesztina közötti árucserre fokozása ügyében folytat tárgyalásokat a jugoszláv kormányval.

— PALESZTINA KÜLKERESKEDELMI MÉRLEGE 1938-BAN. (Jeruzsálem). A kormány statisztikai hivatalának közleménye szerint 1938-ban 14 millió 242 ezer font értékű árut exportáltak Palesztinába, szemben az 1937-es exporttal, amelynek összértéke 15 millió 903 ezer 666 font volt. Az importszámok az angol katonaság magukban foglalták. Egyedül az áruimport 11 millió 565 ezer 578 font volt. A kereskedelmi deficit az elmúlt évben 5 millió 881 ezer 935 font volt, szemben az 1937-es 9 millió fontos deficittel. 1936-ban ugyancsak 9 millió, 1935-ben pedig 13 millió volt a deficit. Az Anglo Palestine Bank becslése szerint 1938-ban 7—8 millió fontot hoztak be Palesztinába, az 1937-es hatmillió fonttal szemben.

— UJABB ZSIDÓVAGYONDEZSMA A HARMADIK BIRODALOMBAN. (Berlin). A Reuter jelenté Berlinből, hogy a német kormány új rendelkezést adott ki, mely szerint zsidók nem lehetnek háztulajdonosok és egyéb városi és falusi ingatlanok birtokosai. A zsidók összes ingatlan juttatásait a kormány rendelkezésére kell bocsássák. A német zsidók körében ez a rendelkezés megröszélt hatást váltott ki.

— MIÉRT VEGYÜNK ARTA BUTOROKAT? Mert kiváló minőségűek és mégis olcsók. „Arta” Oradea, str. Cosbuc, Palace szálloda mellett.

Divat és gyógycipők
Belvárosi Cipőszalon
 (Dr. Balláné kalap-szalonnal melletti)
Kohn István
 Oradea, Parcul Traian 1.

— Roosevelt elnök köszönetet mond a nemzeti nevében Louis Brandeisnek. (Washington.) Mint ismeretes, Louis Brandeis, a legfőbb amerikai bíróság tagja, az amerikai cionista mozgalom nevesora, lemondott magas méltóságáról. Ez levélben közölte Roosevelt elnökkel. A levél néhány szóból áll csupán és a következőképpen hangzik: „A mai nappal kiválok a rendes, aktív bírói hivatalból. Szívélyes üdvözléssel: Louis Brandeis.” — A levél tehát nem tartalmaz semmilyen utalást arra, hogy miért mondott le a zsidó bíró és milyen tervet vannak a jövőre nézve. — Roosevelt elnök levelet intézett Brandishez, amelyben sajnálattal fejezi ki, hogy lemondását el kell fogadnia. Az ország — írja Roosevelt — hosszú évek óta vette igénybe szolgálatait és remélem, hogy fel fogja ismerni, — mint ahogy összes barátai felismerik, — hogy a nemzet egyöntetűen hálát érez ön iránt. — Az egész amerikai sajtó nagy cikkeket méltatja Louis Brandeis egyéniségét és működését.

— Semmiesetre sem kellemes merev és fájó izmokkal járni. Diana sóborszesz visszaadja a ruganyosságát.

— Jakob Horowitz frankfurti ortodox rabbi halála. Arnheim hollandi üdülőhelyen meghalt hatvanhárom éves korában a frankfurti ortodox hitközség rabbija, Jakob Horowitz. A német ortodoxia egyik legjellettebb képviselője volt. 1873-ban Lauenburgban született, fia volt rabbi Márkus Horowitz ortodox vezéregyháza, akinek halála után fontos rabbi-hivatalt foglalt el Frankfurtban és egyidejűleg a zsidó vallástudományok tanára volt a frankfurti pedagógiai akadémián. Számos filozófiai és vallástudományi könyvet írt. Egyik vezetője volt az Agudasz Jiszroelnek és alelnöke a németországi rabbiégyesületnek.

Az ardeali zsidók találkozóhelye
BERKOVITSNÉ
 (Oradeáról)
 orth. kóser étterme
 (a baia-marei hechsere)
BUCUREȘTI,
 Str. Lipsicani 7.
 Telefon: 462-91
 30000 háttamögött. Postavámmal szemben

— Dante Lattes olasz tudós Palesztinába költözött. (Jeruzsálem.) Dante Lattes professzor, aki a római egyetemen a héber nyelv előadója volt és az olasz kormány által ellátott cionista szervezet elnöke, néhány nappal ezelőtt Palesztinába költözött. Prof. Dante Lattes legutóbb kiadja volt az „Israel” című folyóiratnak, amely az olasz zsidó hitközségek orgánuma volt. A c h a d h a m és más héber írónak olasz fordítója volt és 1928-ban kötetes munkát adott ki olasz nyelven, amelyben ismerteti a cionizmus történelmét.

— A német kormány terve a zsidó kivándorlásra vonatkozólag. A londoni lapok részleteket közölnek azokról a javaslatokról, amelyeket a német kormány a németországi zsidóság tömeges kivándorlására nézve terjesztett elő. A Times értesülése szerint a német terv öt éves zsidó kivándorlási programot irányoz elő. Hogy ez a kivándorlás ellenőrzött és szabályozott folyamat lesz-e, az azoknak a kormányoknak a közreműködésétől függ, amelyeknek feladata a bevándorlási országokat keresni a zsidó emigránsok számára. — A német javaslatokat behatóan megvizsgálja az Evian-bizottság. A bizottsághoz közelálló körökben megállapítják, hogy a Rubleának átnyújtott német memorandum jelentős mértékben tovább megy az összes eddigi német részről adott biztosítékoknál a rendezett zsidó kivándorlás ügyében. Ezen kivándorlási finanszírozására újabb zsidó vagyondezmát akar keresztülvinni a német kormány. A milliárdos vagyondezsma behajtása után megmaradt zsidó vagyona 25 százalékat akarják elvenni erre a célra és annak az alappal a javára fordítani, amelynek kezelése háromtagú kollegiumra lesz bízva. E bizottság két tagját maga a német kormány akarja kinevezni, míg harmadik tagja külföldi ember lehet, de semmiesetre sem zsidó, csak árja. Lehetőleg nemzetközi tekintéllyel rendelkező bankár legyen az illető. A kormány azt is kiköti, hogy a harmadik tag kinevezésénél hallgassák meg a berlini tényezőket véleményét is. — Elsősorban 45 éven aluli 150 ezer zsidó férfit és nőket akarnak kivándoroltatni, majd ezután következnek ezen zsidók hozzátartozóinak, számszerint 250 ezer embernek, a kivándorlása. Ezután 200 ezer 45 éven felüli zsidó maradna Németországban, akiknek ellátásáról főleg külföldi tényezők kell gondoskodniuk. Valószínűnek tartják, hogy a német kormány el fogja ismerni a zsidó kivándorlási finanszírozására létesítendő nemzetközi testületet.

Budapestre utazok hűgyemébe
 Orth. kóser penzio Budapest központjában, Andrássy-ut 43. szám. Modern kényelemmel berendezett ragyogó tiszta szobák, szovizettel, Kivánatra diétáskonyva. Bővebb tájékoztatást szolgál a tulajdonos:
Friedman Józsefné
 Kárme-pansio (Andrássy-ut 43)
 Telefon: 12-89-67.
 vagy Oradeán: özv. STRASSER IGNATZNE
 Strada Nicolae Iorga 17. szám alatt.

WASSERSTROM SÁNDOR:

Szemtől-szembe a zsidó emigrációval...

Kalandos utazás Nagyváradtól-Bukaresten át - a Fekete tengerig

Találkozás az emigráló Dr. Kugel Chaimmal, a munkácsi héber gimnázium volt. igazgatójával, a csehszlovák parlament volt képviselőjével. — Beszélgetés a „Moment” jiddis világlap palesztinai szerkesztőjével. — Találkozásom az egykori halálra ítélt Stavskyval, aki a kelet-európai emigrációt szervezi az ujonisták megbízásából. — Váradiak indulnak a „Transylvániával” Palesztina felé. — Beszélgetés a szadagorai főrabbiával

A „Népünk” eredeti riportja.

(Constanța.) Amikor az elmúlt hét szerda délutánján öt óra előtt néhány perccel a Szatmár felől érkező és Bukarest felé száguldo gyorsba a váradai pályaudvaron kissé lazasan beszálltam, nem hittem volna, hogy oly izgalmas és eseményekben gazdag utazásban lesz részem. Sokan rohamozták meg az omgy is telt vonatot és amikor az egyik kupéban egy létem, hogy helyhez juthatok, egyszerűen az üres ülőhelyre tettem utitáskámat. Ez ellen egy ur az állományvén hangosan és élesen protestált, mert szerinte a helyet át kell adnom egy utasnak, aki még most szándékszik felszállni. En azonban hallgatóm és hiába lamentált az illető ur, nem reagáltam kifakadásaira. Utitáskáim egységesen nekem adták igazat, mert nemzetközi szabály, hogy valaki csak személyes jelenlétével foglalhat el helyet. A vita egyre hevesebben folyt, sőt vérmes ellenfelem a közben odaérkező kélaut is bevonta a vitába és amikor itt sem kapott igazságot, „összeköttetésére” hivatkozott.

Végre az egyik szigeti ur felfedte kitémet. amikor így szólított meg:
 — Főszerkesztő urnak tökéletesen igaza van, sőt még most is nyugodtan leülhet, mert az illető utitáskát, akit őt exponálja magát ez ur, még most sem érkezett meg.

Ugyúlszik a „főszerkesztő” szó szegét ütött az igazgató utas fejébe, mert erre már sokkal mérsékelt hangon román helyett, „jiddisül” kezdett beszélni és annyira a másik végletbe csapott át, hogy a saját helyét is felajánlotta. Elnézést kért és még kupéban akart ezután magának helyet biztosítani. Ezekre a meintegetésekre csak annyit jegyeztem meg a temesvári jó zsidóknak és cionistáknak: A mai jidőben több türelmet kell tanúsítanunk, kevesebb ideget kell vigyünk magunkkal az utra. S főleg nem feltűnő nagy hangot, amely nekünk zsidóknak kitéd eddig is sok hátrányt jelentett.

A továbbiak során nagyon jóba letünk és örvendett, hogy az általa szerelt lapunkon kívül, engem is megismerhetik.

VÁRATLAN TALÁLKOZÁS A CSEH PARLAMENT EGY VOLT ZSIDÓ KÉPVISELŐJÉVEL.

Egyhanguan zakatol a vonat az erdélyi bércek között, amikor a szomszéd ülésből édes gyermekhang üti meg fülemet és a hang — legnagyobb meglepetésemre héberül cseng. Arrafelé megyek és a sok csomag között, amely valóságos elbarrikádozás a filkét, egy öttagú családöt látok. A szülők és három gyermek. Az anya héberül, jiddisül és magyarul ad válaszokat, aszerint, hogy a gyermekek közül ki milyen nyelven szól hozzá. Az apa alacsonytermetű férfi, hallgatagon ül és ha beszél, akkor héberül vagy jiddisül válaszol.

Megállok az ajtóban, s bár sejtem, hova utaznak, mégis megkérdelem: — honnan és hová?

Kölesönös bemutatkozás után megtudom, hogy ez utolsó cseh parlamenti szessió egyik zsidópárti képviselőjével, dr. Kugel Chaimmal hozott össze a véletlen. A munkácsi héber gimnázium rektorával és

annak családjával találkozom. Így ér véget egy galúti zsidó karrier. Családját és kofferjeit felsomagolva, zsufozt harmadosztályú kupéban indul a Szentföldre a zsidó képviselő, hogy ott új életet kezdjen.

A ma is fiatal, elült 45 éves Kugel Chaim az oroszországi Minszkben született, majd a világhírhely Prágába sodorta, ahol befejezte tanulmányait. Mint klasszikus tudós hebraista, nagy felkészültséggel jól felhasználhatta, mert a héber gimnáziumnak lett igazgatója Munkácsos és ezzel egyidejűleg a ruszin-szkói és szlovák zsidóság parlamenti képviselője. Feleségével, aki munkácsi születésű urleány, szellemi felkészültségükkel, — az asszony az oltani Wizo elnökje volt — több, mint másfél évtizeden át domináló szerepet játszottak Munkács városának zsidó közéletében. Zsidó-párti exponáltsága miatt nem

Már a vonatban is sokan megrohantak, különböző vidékről jövőek, hogy hogyan tüheljék hallgatolagosa a Constanțában lefolyó eseményeket, ahova lecsatlak az erdélyi zsidó ifjúság százait azzal, hogy a Szentföldre juttatják őket és hajószállítás helyett, súlyos kellemetlenségeknek voltak kitéve. Ezeket a híreket a fővárosban még súlyosabb konkréumokkal támasztották alá, annak hangsúlyozásával, hogy a „Népünk” azért, hogy hallgatólagosan tolerálja a szerencsétlen zsidó testvérek szerencsétlenségét, „büntársul” szegődik. Bűn az, hogy szerencsétlen apák és anyák utolsó még meglévő juttatást eldobják, hogy fiaikat elvittessék a Szentföldre s félrevezetik őket. A constantjai kikötőben ténferegen gyermekeik, míg hatóságai beavatkozásra szárnyaszegetten és családostan kényszerülnek ismét hazatérni kihűlt otthonaikba. Ha mindezt szó nélkül elnézzük, mi is „büntársul” szegődünk.

Beszélték arról is, hogy egy hajósvállalat megállapodást létesített egy minimális összegért és írásban kötelezte magát, hogy a kikötőben levő összes kivándorolni akarókat kiviszi Palesztinába, ebben azonban az angol hatóságokhoz beadott denunciació megakadályozta. A hajószállítás megállapodást is létesített, de a 400—1000 embernek vissza kell adnia a felvett összegeket, mivel képtelen volt az „árulkodás” folytán visszatartott hajó miatt vállalt kötelezettségének eleget tenni.

Mind ezek a konkrét formában előterjesztett panaszok arra késztették, hogy a legközelebbi constantjai rapidhoz jegyet váltottam, épen elég korán, mivel a déli órákban az esti rapidhoz már nem lehetett helyet biztosítani biciklettel kapni. Így kerültem még aznap a constantjai rapidra, hogy ott, a helyszínen győződjem meg a tényekről.

LENGYEL-ZSIDÓ EMIGRÁNSOK KÖZÖTT.

Igy jutott szembe, hogy amikor Egon Ervin Kirsch magát „száguldo riportert”-nek nevezte, milyen lázas, gyors munkát végzett és mintha csak az ő szerepét vettem volna át, amikor gyorsan igyekeztem a helyszínen meggyőződni arról, amit ország-

akar maradni a változott impérium alatt és mert a héber gimnázium is magyarnyelvű lett — ahol csak melléknyelvként tanítják a hébert — elhagyta állását.

Hosszabb ideig beszélgettem vele a ruszin és cseh viszonyokról és a volt hazájáról a legszerettebb hangon beszélt. Visszaidéz emlékeket, majd pedig a mostani viszonyokat jellemzi, ahol cseh részről még mindig erős harc folyik a zsidó jogfosztások meghosszabbítása ellen.

Az impériumváltozás óta is sokat járt Prágába és rámutat arra, hogy a cseh kormány az 50.000 fontos deviza kiutalását és a zsidók által való kivitelét a legbecsületesebben effektuálja. Nem görög az elé nehézségeket, amint arra az angol kölésonnel kapcsolatban kötelezte magát. Felesége nagyon bájos asszony, aki a gyerekekkel való foglalkozása közepette is erősen figyelt diskurzusunkat. Ezután átvesszi a beszélgetés fonálát és nem tud eleget beszélni arról, hogy mennyire szerették Munkácsos a „Népünk”-et, mennyire nevelés és felvilágosító munkát végzett és informáltságával sok hasznos szolgálót tett az ottlakó zsidóságának is.

Hosszu, fárasztó 14 óras út után befut vonatunk a Gara de Nordra, erre az impozáns nagyvárosi pályaudvarra. Látnom, hogy az elcsigázott gyermekek és a volt képviselő mint sietnek a hordárok után, akik sietve viszik a váróterembe a sok máhát, hogy bevárják a constantjai Rapidot, amely a kikötővárosba viszi őket.

Ducszom. A sok koffer között nyujunk egymásnak kezét és ez a valóban értékes férfi a követezőket mondja:

Szép volt az elmúlt husz év. Elmult és mennünk kell. Ki előbb, ki utóbb... Boldogabb az, aki előbb jut célhoz... és ott találkozunk... jó fonim, vő jó fonim somér Jiszrael... L'hitraot, bérec hakdoooh... Salom...

Könnny buggyan ki mindkettőnk szeméből, először találkoztunk az életben, vajjon viszontlátjuk-e egymást és mikor?...

Constantjai vádák

szerre annyian és annyiféle formában beszélnek. A vonat tulszofolt, noha voltaképpen csak annyi helyjegyvet adnak ki, amennyi ülőhely van a vonatban. Mégis zsufozt a folyosó is. Rögötn megtudom ennek okát. Amikor helyem keressék, ahova jegyem szól, egy urat találok itt, aki udvariasan átadja helyét, de amikor a szemben levő helyre akar ülni, ott ellenállásra talál. Kiderül hamarosan, hogy az utas nem tud románul és így nem érti román utitársunk kérelmét. Nem is ismerheti nyelvünket, mert varsói. Sőt rövidesen kiderül az is, hogy az illető a varsói „Moment”-nek, a nagy jiddis világlapnak constantföldi Ros Pinahban élő munkatársa, aki szintén oda isyekszik Constantjan át. De nem egyedül van, hanem még kétszázan, akik nem tudják, hogy Lengyelországban előre megváltott jegyjüket ki kell egészíteni „Platkarte”-val. Ezért oly zsufozt a vonat. — Természetesen átadom helyem az illető román urnak, mire a varsói kolléga nekem akar helyet szorítani.

De hamarosan elfeledkezem a helyszükéről és összezsufoztam a folyosón kezdű beszélgetni a lengyel viszonyokról. Szemem előtt játszódnak le a zsidó nagy tragédia, amely hat millió kelet és közép-európai zsidót érint. Néhány órával ezelőtt a cseh parlamenti egyik tagja ment el Európából, itt pedig a lengyel zsidóság eljtte indul el véleles utjára. Közöttük sok a nagyszerű fiatal erő, fiúk, lányok, fiatal házasok, strammok, fessék, erősek, jó „emberanyag” egy épülő országnak. Vannak idősebbek is, akiket ottlakó hozzátartozók segítettek ahoz, hogy elutazhassanak.

Ennek a vonatnak — mily érdekes véletlen — nagyváradai vonatkozása is van, mert ezelt utazik Palesztinába „körülnézni” Ullman István hitközségi elnök, Schreiber sógorával Budapestről, Blum Manó és Gutman Lajos nagyváradai kereskedőkkel együtt, akik szintén az induló hajóra szállnak az ősi földet „kikémelelni”, mint évezredekkel ezelőtt őseink előred küldött köveit. Mikés Sámuel is velük megy, az ismeret bukaresti ujonista vezető és filantrop és még mások is, akikkel most ismerkedem össze.

Már a bukaresti pályaudvaron, amikor kalap-

lengve bucsúztak a perronnon levők a Palesztinába...

TALÁLKOZÁSOM STAVSKYVAL, AKIT ANNAKIDEJÉN ARTATLANUL VADOLTAK...

Egyszerre beszélgetés közben egy robusztus alakú, markáns kinézetű férfi vonja magára figyelmemet...

Hirtelen átvillant agyamon, hogy honnan oly ismerős ez az arc. Amikor Arlosoroffot, a cionista vezetőt meggyilkolták Tel-Avivban...

Közben Mikes barátom elválik mellőlem, én pedig odamegyek a mísem sejtő Stavskyhoz.

Felajánlom neki udvariasan a mellettem üresen maradó ülőhelyet.

Annnyit mégis megtudok, hogy az egész közép- és kelet-európai emigráció megszervezésével az ujcionisták részéről Stavsky van megbízva.

BESZÉLGETÉS A SZENTFÖLDRE IGYEKVŐ SZADAGORAI FŐRABBIVAL.

Ullman István váradai hitközségi elnök hívja fel figyelmemet arra, hogy az elsőosztályú Pullman-kocsiban együtt utazik velünk Friedman szadagorai főrabbi is...

Tovább megyek és a nemzetközi diplomata körében közvetlen szomszédságomban jellegzetes egyéniséget elámulom megtalálom azt, akit keresek.

Bécsben meghalt Friedman szadagorai főrabbi fia, aki most Prezmysiben rabbi...

A főrabbi elgondolkodva mondja: — Nur gehen, nur gehen... majd felkér, hogy keressem fel a Szentföldön és a viszontitítás reményével bucsuzunk el.

Mi a helyzet?

Londonban: A kerekasztal konferencia csődje Palesztinában: arabok esnek áldozatul

London. Nagy megdöbbenést keltett az egész zsidó világban, hogy a londoni ugynevezett „kerekasztal” konferencián mindinkább kitetszik az angol kormány ama intenciója, hogy az arab kivándorlókra kedvez, míg a zsidó igények háttérbe szorulnak.

Az angol kormánynak a zsidó delegáció elé terjesztett javaslatáról nem adtak ki nyilatkozatot sem angol, sem zsidó részről.

WEIZMAN NYOLC PONTJA.

Az angol kormány javaslatára Weizman az zsidó delegáció megbízásából nyolc pontban adta meg a választ.

AZ AMERIKAI ZSIDÓSÁG TILTAKOZÁSA.

Az amerikai zsidóság körében rendkívül nagy elkeseredést keltett a londoni konferencia által teremtett helyzet.

A kisebbségi jogok védelmére alakult amerikai zsidó bizottság monstre tiltakozógyűléseket hirdet Amerika összes városában.

A varsói zsidóság körében is nagy lehangoltságot keltett a londoni fordulat.

BOMBA ROBBAN A HAIFAI PIACON.

A Jewish Agency táviratot küldött az angol kormánynak, amelyben közlik, hogy valószínűleg arabok követtek el a haifai bombamerényletet, amely 80 arab életét követelte.

Közeledik Constanța, melynek két állomása van. Akik a városba igyekeznek, az első állomáson szállnak le, akik egyenesen a hajóra szállnak, azok egészen közvetlenül a zugó, tajtékzó tengerpartra mehetnek a vonattal.

A rapid utasai közül kevesen szállnak le az első állomáson. A turisták már éjjel egy órákor indulnak a fényesen berendezett „Transylvania” gőzvonatra.

Az angol kormánynak a zsidó delegáció elé terjesztett javaslatáról nem adtak ki nyilatkozatot sem angol, sem zsidó részről.

Az angol kormánynak a zsidó delegáció elé terjesztett javaslatáról nem adtak ki nyilatkozatot sem angol, sem zsidó részről.

Az angol kormánynak a zsidó delegáció elé terjesztett javaslatáról nem adtak ki nyilatkozatot sem angol, sem zsidó részről.

Az angol kormánynak a zsidó delegáció elé terjesztett javaslatáról nem adtak ki nyilatkozatot sem angol, sem zsidó részről.

A magyarországi zsidójavaslat parlamenti tárgyalása

Budapest. Dacára annak, hogy Imrédy miniszterelnök megbukott, a Teleky-kormány tovább folytatja a zsidótörvény tárgyalását.

Farkas István szociáldemokrata képviselő közbeszólt a beszéd folyamán és azt mondta: Lipótmezei törvényalkotás.

Krudy Ferenc a kormánypárt szónoka a javaslat elfogadása mellett szólalt fel.

MEDGYESEN MEGALKALULT AZ UJCIONISTA SZERVEZET HELYI CSOPORTJA.

Az elmúlt héten Leifer Izák aradi rabbi leánya, Rachel esküdt meg az ősi rítus szerint Leifer Dáviddal, aki szintén az ismert Leifer-családtag származik.

SZEMESZTERZÁRO VIZSGA A CLUJ CHASSAM SOFER JESIVÁBAN.

BRASSÓBAN IS SIKERREL DOLGOZIK A MACHLEKET CHAREDIM.

Advertisement for Pfeffermann Vilmosnál, offering a gift certificate for 24 forints.

BARMICVOH ÜNNEPSÉG. Meleg családi ünnepség folyt le a legutóbbi szombat, lapunk felelős szerkesztőjének: Leitner Zoltánnak házában.

NAGY CHASSID-LAKODALOM ARADON. Az elmúlt héten Leifer Izák aradi rabbi leánya, Rachel esküdt meg az ősi rítus szerint Leifer Dáviddal.

Uj cionista szervezet alakult Curticion, E hó 19-én Curticion, a Grünbaum Andor lakásán megalakult az Uj Cionista szervezet, melynek Iolytán a vezetőséget a következő személyekben választották meg.

A czchovi és deji rabbiárok gyászsa. Svat hó 26-án, kedden este hirtelen elhunyt Kanner Jakab czchovi rabbi hitvese.

Remélem ismét egészséges lesz... Zobay Kristóf, Cenei (Jud. Timis-Torontal) a következő rendkívül érdekes tartalmu levelet küldi nekünk: „... értesitem Önöket, hogy az első üveg GASTRO D. használatát után évek óta kintző gyomorgörceim el-elmaradoznak, sziveskedjenek azonnal utávéttel címre meg három üveg Gastro D-t küldeni, remélem, hogy a kura után ismét egészséges leszek.

Remélem ismét egészséges lesz...

Zobay Kristóf, Cenei (Jud. Timis-Torontal) a következő rendkívül érdekes tartalmu levelet küldi nekünk: „... értesitem Önöket, hogy az első üveg GASTRO D. használatát után évek óta kintző gyomorgörceim el-elmaradoznak, sziveskedjenek azonnal utávéttel címre meg három üveg Gastro D-t küldeni, remélem, hogy a kura után ismét egészséges leszek.

A zsidó mezőgazdák szövetségének tel-avivi értekezlete. (Tel-Aviv.) A zsidó mezőgazdák szövetségének tanácsa Mose Smilanski elnökleletével értekezletet tartott Tel-Avivban.

A zsidó mezőgazdák szövetségének tel-avivi értekezlete.

A zsidó mezőgazdák szövetségének tel-avivi értekezlete. (Tel-Aviv.) A zsidó mezőgazdák szövetségének tanácsa Mose Smilanski elnökleletével értekezletet tartott Tel-Avivban.

Advertisement for Drogueria Caraiman, featuring a building illustration and text about medicines and health products.

Berlin. — Göring marsall. a négy éves terv biztos, újabb rendeletet adott ki, mely szerint az összes német polgárok és idegenek, akik nem állnak nemzetközi jogi védelem alatt, kényszermunkára rendelhetők...

Vasár. — A vassói kormányparti sajtó jelentése szerint megőrték az összes intézkedések, hogy a Németországból kiűzött és Zbaszinban összezsúfolt lengyel zsidók táborát március 31-ig likvidálják.

London. — A Society for the Protection of Science and Learning által a menekült tudósok bevándoroltatásának céljából a londoni egyetem elnöke...

Páris. — 1938 november 12-én kiadott dekrétum értelmében Rieucros helységben gyűjtőtábor létesítettek azon idegenek számára, akik nem engedelmessétek a kiutasítási parancsnak és a közrend és közbiztonság érdekében ellenőrzésnek...

Szofia. — Egy Németországból elűzött zsidó, névszerint R. Bloch, akit az ország elhagyására szólított fel a szófiai rendőrség, szállodai szobájában megmérgezte magát...

Jeruzsálem. — Január 24-ig 7 millió 4697 láda narancsot exportáltak Palesztinából ebben a szezonban. Haifából 3 millió 503 ezer 513 ládát indítottak el...

Princeton. — Fényes ünnepség volt a napokban Princetonban, Einstein professzor házában, ahol Einstein professzor személyesen nyújtotta át Thomas Mannak, a világhírű Nobel-díjas német írónak...

Newyork. — H. Lehman, Newyork állam kormányzója, kijelentette, hogy a maga részéről a legmesszebbmenő támogatásban részesül a newyorki világlégió felállításának Palesztina-pavillon, Lehman kormányzó és felesége lakásukon fogadták a Palesztina-pavillon helyg-bizottságát...

SCHÖNFELD BENJAMIN ERMIHÁLYFALVAI FŐRABBI HALÁLA. Schönfeld Benjámín főrabbi 67 éves korában agyvérzésben meghalt. Halála osztatlan részvéttel váltott ki és temetésén a református és katolikus egyházak papjai is megjelentek...

EDDIG HARMINCEGYEZER ROMÁNIAI ZSIDÓ VESZTETTE EL ÁLLAMPOLGÁRSÁGÁT. (Bucuresti.) A Tempus írja, hogy az állampolgársági revízió eredményeinek első összesítéséből kitudnik, hogy 31 ezer zsidó veszítette el állampolgárságát...

ORTH. KÖSER KONYHAMAT Brasov, Str. Regele Carol (Kapu ucca) 38. sz. alá helyezték át Korona kávéház mellett. Káhány restaurant.

100.000 dolláros adomány a héber kultúra elősegítésére. (Cleveland) A „Histadrut Ivrit” tizenkilencedik évi konferenciája elhatározta, hogy százezer dollárt fog gyűjteni azzal a céllal, hogy a héber kultúra fejlődését elősegítse az Egyesült Államokban.

HAZTELKEK ELADÓK a nagyváradi új szénapiac mellett olcsó áron. Cim a kiadóban.

BUN DE IMPRIMAT.

GRAFICA", ORADEA

KENYÁBA Egy emigráns megérkezik Kenyába és rögtön megszólít egy bennszülöttet: — Mondja, hol van itt a sóhipatal? — Az mire kell? — kérdi a bennszülött. — Hátha panaszkodni akarok...

Ugyancsak egy emigráns történet. Az egyik falusi szatmár már pár hónapja Kenyában van, megérkezik nemskora konkurrensé is. — Hogy vagy? — kérdi az ujonnan érkezett. — Jól. — És miből élsz? — A négereket megtanítottam rómnizni.

ALAPOS INDOK Egy bucaresti vendéglőben egy ur meafigyeli, hogy egyik távolabbi asztalnál a pincér időközönként felkelt egy alvó vendéget. Mikor az már négyeszer-öttször megemléskedik, nem állja meg, hogy rá ne szóljon a pincérre: — Ugyan mit kintlódik azzal az emberrel, miért nem dobja ki? — Nem érdekel. En nem zsidót akarok onni. hanem cipőt.

AZ ANTISEMITA Egy ismert antiszemita bement a minap egyik cipőüzletbe és cipőt kért. A kereskedő, aki felismerte, elébe tett egy csomó pár cipőt és elfogódottan mondta: — Kérem szépen, figyelemzetni kívánom, hogy én zsidó vagyok. Az antiszemita végignézett rajta és így szólt: — Nem érdekel. En nem zsidót akarok onni. hanem cipőt.

A MAI GYERMEK A fiatalság szeretszéd, az új zsidótörvény is kedvezni akar azoknak, akik ki akarnak vándorolni, sok fiatalembert eloisz a jó szél erre, arra. Egy öregasszony, akinek két fia van már kinn külföldön, szomorúan sóhajt fel: — Ja, heutzutage werden aus den Kindern Briefe.

MI JOBB? A chederben az egyik talmudot tanuló ifjú tanulás közben ezt a kérdést intézi a rabbihoz: — Mi jobb, ha a borba vizet öntünk, vagy ha a vízbe bort öntünk? A fogas kérdésen a rabbi gondolkodik egy kicsit, aztán így szól: — Jobb, ha vízbe bort öntünk. — És miért? — Mert ha vízbe bort öntünk, a víz egyre jobb lesz, de ha a borba vizet öntünk, a bor egyre rosszabb lesz.

CSAK ADDIG... Egy kisvárosi rabbi igen nagy szegénységben él, de olyan büszke volt, hogy senkitől sem akart ajándékot elfogadni. Egyszer a felesége szemrehányást tett neki: — Nézd, az emberek segítséget viszatartászt. — Drágám — szólt a rabbi — az emberek csak addig adnak, amíg az ember nem fogadja el, amint az ember elfogadja, nem adnak.

NINCS SEMMI OK... Férj és feleség folyton cipő-kodtak, végül is elhatározták, hogy valami fognak. Elmentek a rabbihoz, hogy ezt bejelentésék. A rabbi megkérdezte a férjtől: — Mi a kívánságod, fiam? — El akarok tőle valni. — Es neked, jó asszony, mi a kívánságod? — El akarok tőle valni. — Gyermekem — mondta erre a rabbi — hiszen itt egyik azt akarja, amit a másik, itt semmit ok...

NÉPUNK

Director și Șefredactor: Wasserstrom Sándor

REVISTA EVREIASCĂ

Redactor responsabil: Leitner Zoltán

MIRON CRISTEA

Miron Cristea, Románia pátriarka miniszterelnöke hátfőn éjjel hetvenegy éves korában elhunyt. A háború utáni Románia politikai történelmében Bratianu Ionel és I. C.

Duca után Miron Cristea személyében a harmadik aktív miniszterelnök távozik el az élők sorából. Nem egészen három héttel ezelőtt utazt el az országból, hogy egy éves megfeszített munka fáradsalmait pihenje ki a francia tengerparton. Különös a végezt utja, hogy a napfényes Rivierára vezető uton szerzett könnyebb hűlés idézte elő a patriarka miniszterelnök váratlan és megdöbbentő halálát.

Miron Cristea történelmi egyéniség volt. A patriarkák bölcsesége, a tudós tudományossága és a politikus nagyvonalúsága egyesült benne. Szerette a népet, melyhez mély kötelek fűzték, talán azért, mert maga is a nép sorából került ki és felvitte a legdiszesebb méltóságokig. A régi korok szerzetesi erényei éltek benne, mint tudásban. Sokszor elvonult könyvei közé, régi foliások között buvádkodott és Miron Cristea valóban be is töltötte azt a féltelt, hogy jó pap módjára az utolsó percig tanult és gyarapította tudását. Mint politikus a kiváló nagy férfiak útját követte. A hazafiaság volt a legjellegzetesebb vonás a patriarka miniszterelnök politikai portréján. A királyért, a népet: ez volt jelszava és hitvallása.

Miron Cristea az ujkori román történelem egyik legmarkánsabb alakja távozik az élők sorából. Az utolsó esztendőben volt politikai szerepével különösképen beirta nevével az ország történelmébe. Egy esztendővel

ezelőtt, amikor az uralkodó véget vetett a politikai harcoknak, felfüggesztette a politikai pártok működését, az új kormányzati rendszer élére Miron Cristeát, az ortodox egyház patriarkáját hívta meg. Miron patriarka teljes tekintélyével és autoritásával vállalta a miniszterelnökséget és az utóbbi idők legnehezebb periódusában az új rendszer első esztendőjében ott állott a kormányzat élén. A belső rendcsinálás, a felforgató törekvések lefékezése mögött az őz patriarka szelíd mérséklete és nagy autoritása állott.

Öfelségének, a királynak nemcsak első tanácsadója volt, hanem a lelkek forrását, a népkarakt inkarnációját látta benne. Három éven át tagja volt a régensválasztó tanácsnak és mint ilyen, korlátlan hatalom volt a kezében, de ama hatalmasok közé tartozott, akik soha vissza nem élnek a bizalommal.

Jelenlegi miniszterelnöki tevékenysége nem terjedt ki szélesebb körű adminisztrációs munkára. Csak a legfelsőbb irányító és tanácsadó szerepét tartotta fenn magának és egy harcokban, megpróbáltatásokban és sikerekben gazdag élet tapasztalatait helyezte a kormányzat serpenyőjébe.

Miron Cristea tünneményes karriert futott be. Mint egyszerű földműves szülők gyermeke, Toplica környékéről származott el. A papi pálya ranglétráin gyorsan emelkedett, az egyesülés idején, mint karánsebesi püspök aktív részt vett az erdélyi románység harciban. A háború után adminisztratívó téren teljesen önállóvá lett és dogmatikus kérdésekben is csaknem független ortodox egyház első patriarkájává választották. A sors akarata volt az, hogy a patriarka nem maradhatott meg az egyházi tevékenység keretei között. Ifjúsága idején az erdélyi románység politikai harcaiban vett részt. Az egyesülés után az uralkodó mindig kikérte véleményét, 1927 és 1930 közötti időben a régensválasztó tanács tagja volt a restaurációig. Mélyeségben nemzeti fűtötte át minden tevékenységét és emelte őt a román nemzet legnagyobb fia közé. Az egész ország osztatlanul és mély megilletődéssel áll a nagy férfiú raavatala előtt. A kormány nemzeti gyászt rendelt el és Miron Cristeát a nemzet halottjának nyilvánította, akit az ezt megillető pompával fognak az egész ország részvevőele mellett utolsó útjára kísérsi. Románia nagy férfija, Miron Cristea miniszterelnök eltávozott a magasságok birodalmába, miután nagy földi hivatását betöltötte.

Miron Cristea élete és pályája

Miron Cristea 1868 július 18-án született derék román gazdacsalád fiaként Toplița-Románia községben. Már kora ifjúságától a papi hivatásnak szentelte életét. Bistrián végezte elemi iskoláit, ugyanott a száz gimnáziumba járt, majd a nasaudi liceumba ment, ahol egyidejűleg végezte tanulmányait Gh. Cosbuc is. A gimnáziumban őt választották meg a „Virtus Romana Rediviva” önképzőkör elnökévé. Az érettségét 1887-ben tette le és beiratkozott a nagyszabeni teológiára, amelynek elvégzése után 1890-ben neveztek ki tanítónak. Ugyanezen időtől kezdve munkatársa volt a Telegraful Román című lapnak.

A következő évben a mitropolia Budapestre küldte irodalmat és böleleletet tanulni. Miron Cristea itt kezdte meg harcát a románységért. Munkatársa volt a Dreptatea, Telegraful Román, Gazeta Transilvaniei és más lapoknak is, titkára a Petru Maior társaságnak. A memorandum-per idejében 12 társával kiáltványt szerkesztett, melyben arra tüzelt a román parasztoikat, minél nagyobb számban vegyenek részt a per tárgyalásán. Még ebben az évben (1894) nagyszámu erdélyi diákkal résztvevett a constantjai diákkongresszuson. 1895 május 18-án avatták a modern filozófia doktorává Eminescu életéről és művéről szóló tézise alapján. Visszatér Nagyszabeni, ahol élénk publicisztikai tevékenységet fejtett ki. 1895 július 1-én kinevezték a konzisztórium titkárává és Budapestre küldték bizonyos egyházi ügyek elintézésé végett. 1898-ban a Telegraful Román igazgatójává nevezték ki. 1902 áprilisában konzisztórium iülnökké választották meg, június 25-án az Arad melletti Hodos-Bedrag kolostorban szerzetessé avatták és ekkor vette fel a Miron nevet. 1909 december 4-én Karánsebes püspökévé választották, 1918 december 1-én résztvevett a gyulafehérvári nagygyűlésen, majd Hossu püspökkel és Vasile Goldissal és Vaida-Voevoddal Bucurestibe megy az egyesülés okmányának aláírására. 1919 december 31-én Románia metropolitájává választották. 1925-ben Al. Lapedatu javaslatára a parlament patriarka rangra emelte. Egyik tagja volt a román parasztoikat, minél nagyobb számban vegyenek részt a per tárgyalásán. Még ebben az évben (1894) nagyszámu erdélyi diákkal résztvevett a constantjai diákkongresszuson. 1895 május 18-án avatták a modern filozófia doktorává Eminescu életéről és művéről szóló tézise alapján. Visszatér Nagyszabeni, ahol élénk publicisztikai tevékenységet fejtett ki. 1895 július 1-én kinevezték a konzisztórium titkárává és Budapestre küldték bizonyos egyházi ügyek elintézésé végett. 1898-ban a Telegraful Román igazgatójává nevezték ki. 1902 áprilisában konzisztórium iülnökké választották meg, június 25-án az Arad melletti Hodos-Bedrag kolostorban szerzetessé avatták és ekkor vette fel a Miron nevet. 1909 december 4-én Karánsebes püspökévé választották, 1918 december 1-én résztvevett a gyulafehérvári nagygyűlésen, majd Hossu püspökkel és Vasile Goldissal és Vaida-Voevoddal Bucurestibe megy az egyesülés okmányának aláírására. 1919 december 31-én Románia metropolitájává választották. 1925-ben Al. Lapedatu javaslatára a parlament patriarka rangra emelte. Egyik tagja volt a román parasztoikat, minél nagyobb számban vegyenek részt a per tárgyalásán. Még ebben az évben (1894) nagyszámu erdélyi diákkal résztvevett a constantjai diákkongresszuson.

EGY SORSJEGY GHEORGHE STANOIU TOL GAZDAGGA TESZII! ALL AMI SORSJATEL